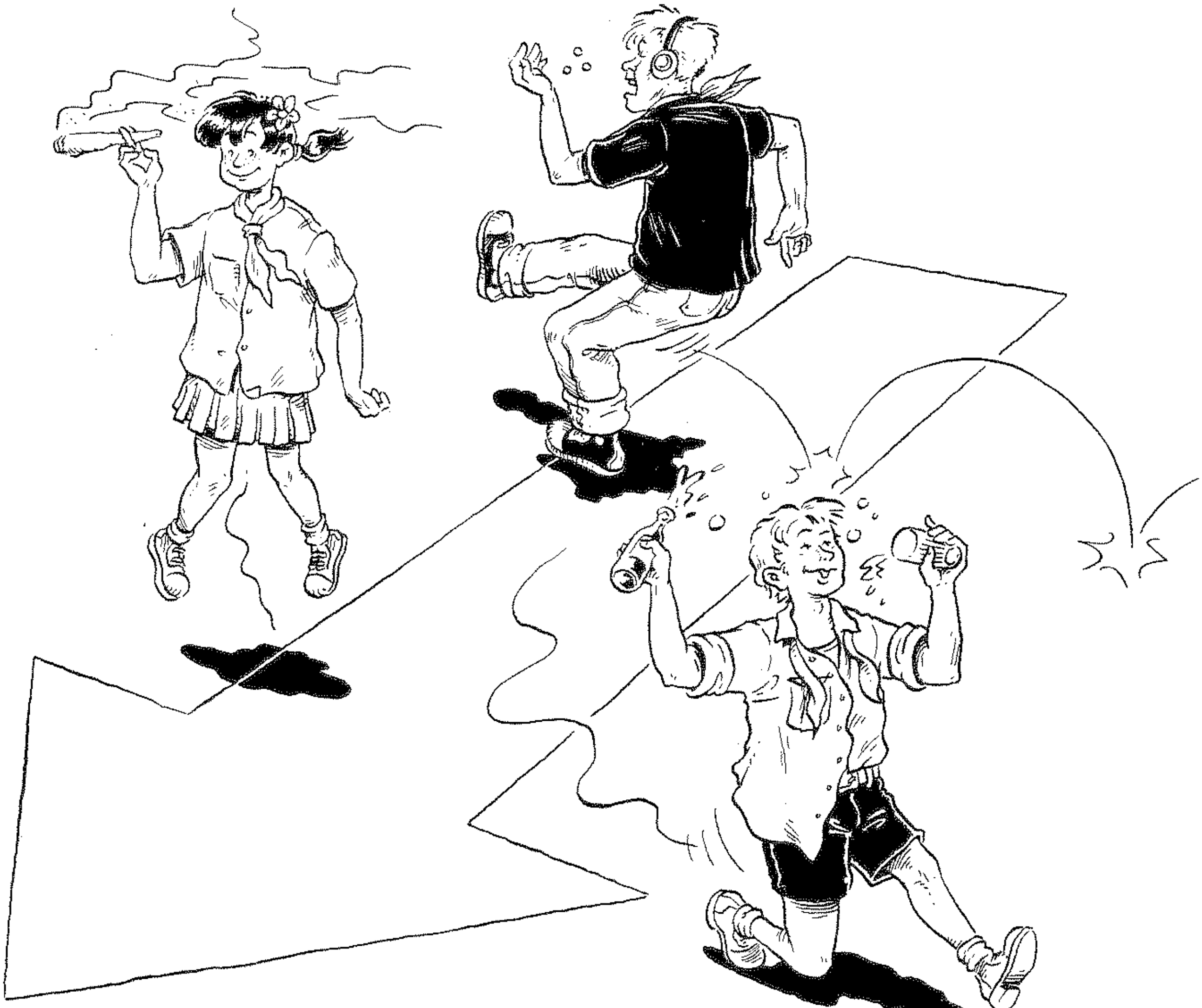
IN DE JEUGDBEWEGING,

• • • • • • • • • • • • • • • • • •

Draaiboek voor de uitwerking van een beleid
rond alcohol en andere drugs in de jeugdbeweging

VAD

COLOFON

Uitgave:

Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen
E. Tollenaerestraat 15
1020 Brussel
Tel.: 02/423.03.33 - Fax.: 02/423.03.34

Leverden een bijdrage aan de totstandkoming van dit draaiboek:

Peter Brepoels	(JAC Leuven)
Maarten Caestecker	(stagiair VVKSM)
Veerle De Leener	(CGG Leuven)
Hilde De Man	(VAD)
Bianca De Wolf	(FJIAC)
Hilde Euben	(KLJ)
Marijs Geirnaert	(VAD)
Karl ten Haaf	(DOM-project)
Lieve Hoffelinck	(FOS)
Roeland Keersmaekers	(VAD)
Patrick Manghelinckx	(Chirojeugd Vlaanderen)
Eric Nysmans	(CGG Turnhout)
Joris Piot	(JAC Brussel)
Dirk Roelandts	(KSJ / KSA / VKSJ)
Pat Rooseleers	(VVKSM)
Dirk Van Grembergen	(stagiair CAT Gent)
Britt Van Looken	(stagiaire JAC Leuven)

Eindredactie:
Roeland Keersmaekers

Vormgeving en illustraties:
Rob Marcelis

Druk:
EPO

augustus 1995

INHOUDSTAFEL

INLEIDEND

LEIDRAAD VOOR DE UITWERKING VAN EEN DRUGBELEID

PREVENTIEF WERKEN MET JONGEREN

INLEIDEND

1

Drugs

in de jeugdbeweging ?

Drugs zijn een **actueel thema**. Ze maken hun opgang in onze huidige kick- en zapmaatschappij. Ze beantwoorden aan onze nood aan directe bevrediging: een 'instant'-koffie, een pakje chips, een XTC-pilletje voor gegarandeerd genot. Jongeren zijn kwetsbaar in deze cultuur waarin genot en geluk worden gecommercialiseerd. Ze komen in aanraking met legale of illegale drugs. Via vrienden, de school, het uitgaansleven of ... de jeugdbeweging.

Onder **drugs** verstaan we zowel alcohol, tabak, medicatie als het illegale spul (hasjisch, weed, XTC, LSD, cocaïne, heroïne, ...). Alcohol en tabak zijn reeds langer bekend in de context van de jeugdbeweging. Wat niet wil zeggen dat er altijd zo verantwoord wordt mee omgegaan. Ook jullie drankcultuur en rookgewoonten moet je in vraag durven stellen. Illegale drugs zijn vrij nieuw in de jeugdbeweging. Voor sommige groepen onbekend, voor andere een uitdaging om er passende antwoorden op te vinden.

Experimenteren en uitproberen is eigen aan **jongeren**. Gelegenheid tot druggebruik komt in de leefwereld van bijna elke jongere voor. De koppen in het zand steken is al te dwaas. Het komt er op aan jongeren verantwoord met drugs te leren omgaan. De **jeugdbeweging**, als plaats waar heel wat jongeren hun vrije tijd doorbrengen, kan hierin een belangrijke rol spelen. Het thema drugs bespreekbaar maken, is een eerste belangrijke stap. In een open en vertrouwelijke sfeer kan je de verschillende meningen hierrond verkennen en de jongeren stimuleren en helpen om bewust keuzes te maken.

2

Wat biedt dit

draaiboek ?

Dit draaiboek wil verderbouwen op de **positieve mogelijkheden** van jullie jeugdbeweging. Jongeren kunnen in de jeugdbeweging experimenteren met allerlei levensvormen en expressievormen. Jongeren krijgen er ook een aantal waarden mee en verkennen er hun eigen grenzen en de grenzen van de samenleving. De jeugdbeweging draagt dus heel wat leerkansen in zich. Men leert er keuzes maken en men kan er verantwoord leren omgaan met alcohol- en ander druggebruik.

Omdat we geloven in de mogelijkheden van elke jeugdbeweging willen we met dit draaiboek de uitbouw stimuleren van een drugbeleid dat aansluit bij de **eigenheid** van jullie jeugdbeweging. Je zal dus geen kant-en-klaar pakket vinden dat voor elke jeugdbeweging van toepassing is. Evenmin mag je uitgestippelde regels en sancties verwachten. Met dit draaiboek willen we jullie begeleiden naar een eigen drugbeleid dat in de lijn ligt van de gebruiken en gewoonten van jullie jeugdbeweging. Een drugbeleid uitwerken betekent dat jullie openheid en duidelijkheid creëren over drugs en druggebruik binnen jullie jeugdbeweging.

Naast deze inleiding bestaat dit draaiboek uit twee grote hoofdstukken.

Het eerste hoofdstuk geeft de leidraad voor de uitwerking van een drugbeleid:
- **DEEL 1** verkent de **individuele meningen en opvattingen** ten aanzien van drugs. Met deze verkenningsronde kunnen jullie de drugproblematiek bespreekbaar maken en creëeren jullie een open klimaat binnen de groep.
- **DEEL 2** zet de stap van de individuele normen naar de **groepsnorm**. Voortbouwend op de verschillende opvattingen ten aanzien van drugs kunnen jullie hier zoeken naar een consensus binnen de groep.
- **DEEL 3** heeft de bedoeling de groepsnorm te verwoorden in concrete **afspraken**. Met zoveel mogelijk betrokkenen kunnen jullie afspraken en regels rond druggebruik op papier trachten te zetten.
- **DEEL 4** wil aan de gemaakte afspraken een strategie koppelen bij **regelovertreding**. Jullie kunnen een algemene procedure zoeken die kan gevolgd worden in geval van grensoverschrijdend gedrag.

Het tweede hoofdstuk geeft tips om preventief te werken met de leden.
- **DEEL 1** gaat op zoek naar een lijstje met **aandachtspunten**. Per afdeling kunnen jullie op zoek gaan naar factoren waar jullie aan kunnen werken met het oog op het voorkomen van druggebruik.
- **DEEL 2** richt zich op de concrete **praktijk** met de leden. Met de leidingsploeg kunnen jullie nadenken over de basishouding ten aanzien van jullie leden en de spelen en activiteiten met een preventieve waarde.

Dit draaiboek wil vooral een aanzet zijn tot discussie over de drugproblematiek. In elk deel van dit draaiboek vind je wat theoretische achtergrondinformatie en verschillende werkvormen die je kan gebruiken als uitgangspunt voor discussie. Afhankelijk van de interesse binnen jullie groep en de vragen waar jullie mee zitten, kan je een keuze maken uit de aangeboden werkvormen. Om tot een samenhangend drugbeleid te komen, is het wel belangrijk dat je de algemene lijn niet uit het oog verliest. Daarom is het aan te raden per deel toch minstens één werkvorm uit te voeren.

Het werken met dit draaiboek kan jullie groep meer bijbrengen dan een drugbeleid alleen. Naast het concrete resultaat zijn nog heel wat **positieve neveneffecten** te verwachten. We bieden immers werkvormen aan die jullie stimuleren en motiveren om samen te werken, een mening te ontwikkelen en te uiten, taken te verdelen, verantwoordelijkheid op te nemen, ... Zo zie je maar dat het doorlopen van dit draaiboek jullie niet enkel een drugbeleid zal opleveren maar ook kan bijdragen tot een beter functioneren van jullie jeugdbeweging als geheel.

Naast dit draaiboek verschijnt er ook een **informatiepakket**. Dit pakket kan jullie bij de uitwerking van een drugbeleid ondersteunen met een heleboel achtergrondinformatie. Je vindt er informatie over het druggebruik onder jongeren, de wetgeving met betrekking tot drugs en de begeleiding- en hulpverleningsmogelijkheden. In dit pakket wordt ook een overzicht gegeven van het bestaande spelmateriaal omtrent alcohol en andere drugs.

3

Wie

werkt er mee ?

Met dit draaiboek richten we ons in de eerste plaats tot jullie, **leid(st)ers van de jeugdbeweging**, die iets rond drugs willen doen. Misschien is het overmatig alcoholgebruik op de jaarlijkse fuif jullie teveel. Misschien willen jullie het gebruik van illegale drugs bespreekbaar maken. Of misschien vinden jullie dat er teveel medicamenten worden meegenomen op kamp.

Het is echter niet de bedoeling dat je deze klus alleen klaart. Binnen jullie jeugdbeweging kan je een werkgroepje bij elkaar zoeken dat een aantal voorbereidende en begeleidende taken op zich wil nemen (doorlezen draaiboek, voorbereiding werkvormen, contacteren coach, ...). Dit **werkgroepje "drugs"** vorm je best met een aantal ervaren mensen die een goed zicht hebben op de achtergrond en de structuur van jullie jeugdbeweging (bijv. (ex-)groepsleid(st)er, leid(st)ers van de verschillende afdelingen, ...).

Een drugbeleid heeft de meeste kans tot slagen wanneer het een **gezamenlijk uitgewerkt beleid** is en geen opgedrongen beleid. De beschreven werkvormen zijn dan ook bedoeld voor de voltallige leidingsploeg. Bij het opstellen van regels en sancties met betrekking tot druggebruik is het ook belangrijk de stem van de leden te horen. Leden zullen de afspraken rond druggebruik veel beter respecteren wanneer ze zelf inspraak hebben gekregen bij het opstellen ervan.

Hoewel jullie met jullie leidingsploeg reeds heel wat kunnen realiseren, is het aan te raden een **coach** te zoeken voor de uitbouw en de opvolging van het drugbeleid. In eerste instantie kunnen jullie deze steun zoeken bij iemand uit jullie eigen koepel. Ook het JAC uit jullie buurt, de preventiewerker of de jeugdwerker van jullie gemeente, ... kunnen jullie hiervoor aanspreken. Via de jeugdraad kunnen jullie nog contacten leggen met andere organisaties. Een coach kan jullie ondersteunen en begeleiden bij de uitwerking van het drugbeleid en kan de verdere ontwikkelingen opvolgen. In geval van crisissituaties is dit de persoon waar jullie op kunnen rekenen.

4

Hoe ga je **van start ?**

Vaak zal een **crisissituatie** binnen jullie jeugdbeweging (illegaal druggebruik door leden of leiding, problemen door overmatig alcoholgebruik, een dealer in de groep, ...) de aanleiding zijn om dit draaiboek te bekijken. Zulk een crisissituatie is natuurlijk niet het ideale uitgangspunt om de uitwerking van een drugbeleid te starten. Je bent te sterk gefixeerd op de concrete probleemsituatie, je wil direct een oplossing voor het probleem. Om de schok van de crisissituatie op te vangen, is het belangrijk snel een tijdelijke beslissing te nemen (druggebruikers tijdelijk schorsen, gesprek over voorval met leidingsploeg, ...). Dat geeft je de tijd om een grondig drugbeleid uit te denken. Eventueel kan je daarna de voorlopige beslissing aanpassen aan het uitgedachte drugbeleid.

Willen jullie als jeugdbeweging echt **preventief** werken en niet voor voldongen feiten komen te staan, dan start je best op tijd met de uitwerking van een drugbeleid. Wanneer je de verschillende stappen van dit draaiboek rustig doorloopt, kan je binnen jullie jeugdbeweging een open klimaat creëren rond drugs. Je krijgt een duidelijker beeld van de verschillende opvattingen binnen jullie groep en er ontstaat ruimte voor inspraak vanuit alle betrokken partijen. Het volgen van de leidraad van dit draaiboek zal de kwaliteit van het uitgewerkte drugbeleid zeker bevorderen en kan ook bijdragen tot een betere groepswerking.

De uitwerking van een drugbeleid vraagt de nodige **tijdsinvestering**. Rond elk deel van dit draaiboek kan je makkelijk een hele avond bezig zijn. Het is dan ook belangrijk om er voldoende tijd voor uit te trekken. Bij het opmaken van de jaarplanning kan je hier best rekening mee houden. Een gans weekend erop uittrekken om rond het thema alcohol en drugs te werken, lijkt ook wel een leuk idee.

Eenmaal het drugbeleid is uitgewerkt, kunnen concrete voorvallen van druggebruik of een wissel in de leidingsploeg (een aantal punten van) het beleid op de helling zetten en aanleiding geven tot een herwerking ervan. Het drugbeleid mag je dus niet beschouwen als een afgewerkt produkt, het is een **proces** waaraan voortdurend wordt gesleuteld. Het is aan te raden de afspraken rond alcohol- en ander druggebruik elk jaar eens te bekijken. Een nieuwe leidingsploeg houdt er misschien andere opvattingen op na en kan een aantal bestaande regels verouderd vinden.

Een laatste belangrijk punt is de **bekendmaking** van het uitgewerkte drugbeleid. Openheid over hetgeen waar jullie mee bezig zijn, laat aan alle betrokkenen (ouders, buurt, ...) zien dat jullie op een ernstige manier met drugproblemen omgaan. Onduidelijkheden en misverstanden rond druggebruik in jullie jeugdbeweging kunnen leiden tot roddels, roodgloeiende telefoons, ongeruste ouders, ... Deze toestanden vermijd je wanneer de ouders mee zijn met jullie drugbeleid. Laat hen weten waarvoor jullie kiezen en waarom.

LEIDRAAD VOOR DE UITWERKING VAN EEN DRUGBELEID

1

Ieder zijn eigen mening **over drugs**

Een drugbeleid start je zomaar niet door een aantal regels en sancties op te leggen. Binnen jullie jeugdbeweging moet er overeenstemming groeien over de afspraken die rond alcohol- en ander druggebruik worden gemaakt. Een eerste stap naar deze overeenstemming is het uitklaren van de **persoonlijke normen** met betrekking tot drugs. De verkenning van ieders persoonlijke mening over drugs creëert een open klimaat. Deze openheid rond het thema drugs is een belangrijke stap in de richting van een groepsbeslissing. De verschillende meningen kunnen dan in alle openheid en vertrouwen naast elkaar worden gelegd.

Eerst geven we een korte **theoretische toelichting**. We geven aan welke aspecten van belang zijn bij het vormen van een eigen mening over drugs. Vervolgens beschrijven we drie **werkvormen**. Met elke werkvorm kan je op een toffe manier elkaars opvattingen en meningen over drugs verkennen.

1 1

Een theoretisch snoepje: M&M&M

De oorzaak van druggebruik of -misbruik is niet makkelijk aan te duiden. Hierbij spelen vaak een heleboel factoren een rol. Algemeen kunnen we stellen dat zowel **Mens, Middel als Milieu (M&M&M)** er een rol in spelen. Wanneer je je een mening vormt omtrent drugs dien je deze drie aspecten dan ook in rekening te brengen. Onderstaande uitleg dient als achtergrondinformatie voor de begeleider van de werkvormen. Als begeleider kan je er inspiratie uithalen om het groepsgesprek meer diepgang te geven.

Mens

Heel wat jongeren proberen wel eens een drug. Klassieke motieven zijn: nieuwsgierigheid, experimenteren, risico's willen nemen, erbij willen horen, protesthouding, verveling, ... Het gebruik blijft meestal beperkt. Persoonlijke kenmerken van de jongere kunnen ertoe bijdragen dat het beperkte druggebruik overgaat in regelmatig gebruik of zelfs misbruik. Wanneer men drugs gebruikt om persoonlijke problemen op te lossen is de kans veel groter dat men regelmatig of onverantwoord gaat gebruiken.

Of een persoon al dan niet problemen krijgt met zijn alcohol- of ander druggebruik wordt onder andere bepaald door:

- **de persoonlijke draagkracht**
Bijvoorbeeld: Kristien is groepsleidster en studeert aan de universiteit. Ze heeft een heel druk programma. Vooral in de examenperiode slikt ze heel wat pillen om de stress aan te kunnen.
- **het zelfvertrouwen**
Bijvoorbeeld: John is een schuchtere jongen. Voor hij een gesprekje durft aanknopen, moet hij eerst een aantal pintjes drinken.
- **de manier waarop een persoon met pijnlijke ervaringen of conflicten omgaat**
Bijvoorbeeld: Hilde ligt serieus in conflict met haar ouders. Om zich te ontspannen en haar problemen even te vergeten, rookt ze elke avond een jointje.
- **de persoonlijke kennis en opvattingen omtrent drugs**
Bijvoorbeeld: Bart gaat graag stevig uit. Omdat hij denkt dat hij er niet aan verslaafd kan geraken, neemt hij af en toe speed om langer wakker te blijven.

Middel

Alcohol en andere drugs beïnvloeden het bewustzijn. Men onderscheidt drie grote groepen van drugs: verdovende of kalmerende middelen (o.a. alcohol, heroïne), opwekkende of stimulerende middelen (o.a. nicotine, cocaïne) en hallucinogene of bewustzijnsveranderende middelen (o.a. cannabis, LSD). Daarnaast heeft men nog de designerdrugs (o.a. XTC) en de vluchtige snuifmiddelen (o.a. ether, lijmen).

De verschillende effecten van drugs spreken bepaalde mensen aan. Naarmate de beschikbaarheid groter en het aanbod ruimer is, wordt de kans op gebruik en misbruik van drugs groter. Niet iedereen die alcohol of andere drugs gebruikt, krijgt er problemen mee. Toch hebben drugs naast hun aantrekkelijke eigenschappen ook verraderlijke eigenschappen. Het risico tot verslaving verschilt naargelang de aard van de drug en de wijze van gebruik. Het gevaar van een bepaalde drug is niet alleen af te wegen aan het produkt zelf. Een zogenaamde soft-drug kan je "hard" gebruiken en een zogenaamde hard-drug kan "soft" worden gebruikt.

Bijvoorbeeld: Rik is juist afgestudeerd en heeft veel vrije tijd. Hele dagen zit hij samen met enkele vrienden marihuana te blowen (soft-drug - hard-gebruik).
Bijvoorbeeld: Sabine is qua karakter een gevoelige, kritische zoekster. In de vakantieperiode duikt ze graag eens onder in een droomwereld van verbeelding met LSD (hard-drug - soft-gebruik).

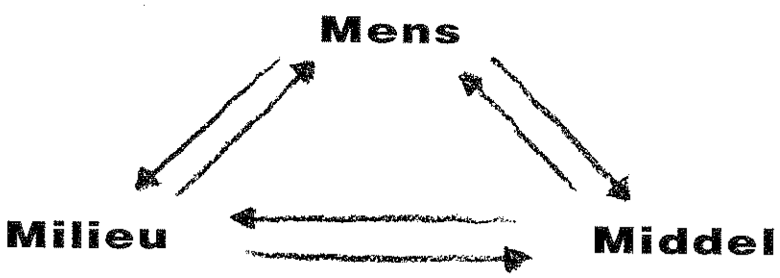
Milieu

Alcohol - en ander druggebruik is cultuurgebonden. De Westerse cultuur is erg tolerant tegenover alcoholgebruik. Alcoholgebruik is binnen onze maatschappij aanvaard. Heel wat jongeren drinken reeds op jonge leeftijd hun eerste pint. Dagelijks zijn er diverse gelegenheden waarin het gebruik van alcohol wordt aangemoedigd. In andere culturen, zoals bijvoorbeeld de Arabische cultuur, is het gebruik van alcohol niet maatschappelijk aanvaard. In tegenstelling tot onze cultuur tolereert men in bepaalde Arabische landen wel cannabisgebruik.

Ook de directe omgeving kan iemand aanzetten tot het gebruik van drugs. Ouders kunnen hun kinderen stimuleren om eens te proeven van een pintje. Jongeren kunnen onder elkaar druk uitoefenen om toch eens illegale drugs te proberen. Druk kan ook uitgaan van de reclame, de vriendengroep, het gebruik in dancings, de media, het voorbeeld van de jeugdbewegingsleid(st)er, ...

Bijvoorbeeld: Stefan bezoekt regelmatig een dancing. De laatste tijd staan de kranten vol van het XTC-gebruik in dancings. Hij besluit de volgende keer ook eens een XTC-pilletje uit te proberen.

Het is dus de combinatie van Mens, Middel en Milieu die bepalen of iemand problemen krijgt met zijn alcohol- en ander druggebruik. Wil je deze problemen voorkomen, dan moet je aan deze drie factoren aandacht besteden.

1 2

Een verkenningsronde van de individuele normen

Binnen jullie groep heeft iedereen waarschijnlijk zijn eigen mening over alcohol en andere drugs. Onderstaande werkvormen kan je gebruiken om ieders persoonlijke opvatting en houding ten aanzien van drugs uit te klaren. Bij elke werkvorm geven we kort het doel, het benodigd materiaal en de opdracht aan. Voor de begeleider van de werkvorm is het een aanrader de tips voor de begeleiding op voorhand door te nemen. Achteraan de beschrijving van de werkvorm vind je soms te copiëren materiaal. Je kan alle drie de werkvormen uitvoeren of een selectie maken. Wanneer het thema drugs binnen jullie groep reeds uitvoerig werd besproken, kan je dit deel iets sneller overlopen.

"Druglink-spel"

DOEL:

- bespreekbaar maken van het thema drugs
- discussie op gang brengen over waarden en normen omtrent drugs
- doorprikken van vooroordelen door correcte informatie

BENODIGD MATERIAAL:

Bord of flap-over
Kaartspel + handleiding

OPDRACHT:

Zie handleiding bij het "Druglink-spel"

• *Spelwijze 1:*
Deel de drugkaarten uit.
Laat de deelnemers de effectkaarten er aan linken.
Vervolgens de risicokaarten.
Daarna de statuskaarten.

• *Spelwijze 2:*
Deel de risicokaarten uit.
Laat de deelnemers de risicokaarten rangschikken volgens gevaarlijkheid.
Laat ze vervolgens de drugkaarten aan de risicokaarten linken.
Geef ze de kans de rangorde van gevaarlijkheid te wijzigen.
Deel vervolgens de effect- en de statuskaarten uit.

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

Dit kaartspel is niet bedoeld als produktinformatie. De uitleg op de kaartjes is hiervoor te beperkt en onvolledig. Hoofddoel van het spel is het thema drugs bespreekbaar te maken en te polsen naar de verschillende meningen over drugs. Eventueel kan je dit spel spelen na het geven van uitgebreide produktinformatie om te zien wat er is blijven hangen.

Het gebruik van de (oranje) gebruikerskaarten vereisen van de begeleider heel wat achtergrondkennis. Bij de gebruikerskaarten moet de begeleider kunnen inspelen op vooroordelen en deze kunnen doorprikken.

Je kan elk groepje zijn oplossing laten opschrijven op een bord of flap-over. Zo kunnen de groepjes elkaars oplossingen beter bekijken en vergelijken.

In de handleiding van het kaartspel vind je nog meer tips !

SOORTEN KAARTEN:

• *Drugkaarten (groen):* Elke drugkaart geeft de naam van een drug, de variaties van de drug en het bijhorend straatjargon. Op sommige kaarten worden ook enkele medicamentennamen vermeld.
• *Effectkaarten (geel):* Elke effectkaart beschrijft het effect van een bepaalde drug. Ook de duur van het effect en de wijze waarop de drug wordt ingenomen, worden vermeld.
• *Risicokaarten (rood):* Elke risicokaart beschrijft de belangrijkste risico's die aan het gebruik van een bepaalde drug verbonden zijn.
• *Statuskaarten (paars):* Elke statuskaart geeft het legale of illegale karakter aan van een bepaalde drug.
• *Gebruikerskaarten (oranje):* Elke gebruikerskaart beschrijft een persoon op een stereotype wijze. De beschreven gebruikers zijn niet objectief te linken aan een bepaalde drug.

WERKVORM

"Gevaarlijk gedrag"

DOEL:

- bespreekbaar maken van het thema drugs
- discussie op gang brengen over waarden en normen omtrent drugs
- zicht krijgen op de gevaarlijkheid van bepaald druggebruik

BENODIGD MATERIAAL:

Bord of flap-over en schrijfgerief
Copies met situatieschetsen in verband met alcohol- en andere druggebruik

OPDRACHT:

Geef iedere deelnemer een copie van bovenstaande situatieschetsen in verband met alcohol- en ander druggebruik.
Laat de deelnemers de situaties volgens gevaarlijkheid rangschikken *(1 = de situatie waarin je het gedrag dat beschreven wordt het gevaarlijkst vindt; 6 = de situatie waarin de persoon volgens jou het minst gevaarlijk gedrag vertoont).*
Geef aan dat het niet om een kennistest gaat. Iedereen rangschikt de situaties volgens zijn eigen mening, geen enkele oplossing is de juiste.
Wanneer alle deelnemers de situaties hebben gerangschikt, bekijk je per situatie de verschillende scores.
Eensgezindheid of verdeeldheid in de groep is de aanleiding tot discussie. Wanneer twee deelnemers een uiteenlopende score toekennen aan een situatie, kan je hen argumenten laten geven voor hun score.

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

Voor de begeleider is volgende overzichtstabel een handig middel om de verdeeldheid in de beoordeling van het gedrag weer te geven. Je kan deze tabel overtekenen op een groot bord of een flap-over en in elk vakje van de tabel aangeven hoeveel personen die bepaalde situatie in die mate gevaarlijk vinden. Als de tabel helemaal is ingevuld, krijg je een beeld van de verdeeldheid in meningen binnen de groep.

	1	2	3	4	5	6
LIEVE						
PIET						
JAN						
FRANK						
VERA						
MICHEL						

Bekijk de verdeeldheid in de groep en bespreek:
- *Liggen de scores gelijk of erg tegengesteld ?*
- *Rond welke situaties zijn de meningen gelijklopend / verdeeld ?*
- *Vanuit welke overwegingen verantwoordt elk zijn keuze ?*
- *Wat is verrassend in de argumenten van anderen en wat leer je er zelf uit ?*

Gevaarlijk gedrag zou je kunnen omschrijven als gedrag met risico's, risico's voor jezelf en/of voor je omgeving. Bij deze werkvorm is er geen "juiste" oplossing. Ieder bepaalt zijn volgorde vanuit zijn persoonlijke mening. Toch is het boeiend om in kleine groepjes de verschillende meningen eens te bekijken. Het is immers de bedoeling verder te kijken dan je neus lang is. Er kunnen argumenten en ideeën naar boven komen waaraan je niet direct had gedacht en waardoor je je eigen mening enigszins gaat aanpassen.

Bij de beoordeling van gevaarlijk gedrag spelen allerlei factoren een rol. We sommen hieronder een aantal argumenten op die vaak worden aangebracht om de gevaarlijkheid van bepaald gedrag te verdedigen. Deze argumenten bieden je als begeleider een houvast bij de nabespreking.

• Gevaar voor de eigen gezondheid/ de omgeving
Deze discussie komt meestal aan bod bij de rookgewoonte van Lieve. Ziet men dit gedrag als een persoonlijk probleem of zijn er gevolgen voor anderen ? Er kan ook een verschil bestaan in de gevolgen voor het eigen gedrag. Roken beïnvloedt het gedrag niet, drinken daarentegen wel. Het probleemgedrag kan ook zijn gevolgen voor anderen hebben. Ook Piet kan een gevaar voor de andere weggebruikers betekenen.

• Eenmalig gebruik/ Langdurig gebruik
Gevaarlijk gedrag, gedefinieerd als verslavend gedrag, is een criterium dat aan bod komt bij Jan die gemiddeld 7 alcoholconsumpties per dag neemt. Drie glazen per dag wordt als drempel genomen voor de schadelijkheid van de gezondheid. Zijn geval kan tegenover de situatie van leider Piet gesteld worden die iets gebruikt in uitzonderlijke omstandigheden.

• (Gebrek aan) kennis en informatie over het produkt
Meestal krijgt het gebruik van marihuana een hoge score vanuit een gebrek aan kennis. Men kent de graad van psychische en fysische afhankelijkheid niet. Marihuana wordt een soft drug genoemd, omdat het gebruik ervan niet voor lichamelijke afhankelijkheid zorgt. Het gebruik van dit middel kan wel tot een lichte psychische afhankelijkheid leiden. Alcohol is een beter gekend produkt in onze cultuur, maar zorgt voor een snelle afhankelijkheid op psychisch en fysisch vlak. Overmatig gebruik ervan kan tot agressief gedrag leiden, dit in tegenstelling tot het gebruik van marihuana.

• (Gebrek aan) kennis van de gebruiker
Naargelang men de voorgeschiedenis van een gebruiker kent, zal men anders reageren. In deze oefening kent men de betrokken personen niet. Een oordeel vellen gebeurt dan zeer vlot. Toch mag men niet uit het oog verliezen dat de kennis van iemands persoonlijkheid, zijn leefwereld en zijn situatie bepaalt hoe je tegenover deze persoon en zijn gebruik staat. Ook het gebrek aan kennis van de persoon kan het eigen oordeel kleuren.

• Legaal of illegaal aspect
Marihuana en XTC zijn illegale produkten. Omwille van de illegaliteit kunnen deze produkten als gevaarlijk worden beoordeeld. Het gebruik van deze produkten kan immers gerechtelijke gevolgen hebben. Omdat deze produkten clandestien worden verhandeld, heeft men geen zicht op de kwaliteit en de samenstelling. Zo is geweten dat XTC zeer verschillend kan zijn qua samenstelling.

• Eigen ervaring
Ook de eigen ervaring telt mee in het vormen van een mening. De meest ervaren situatie is deze van Lieve. Als men de situatie al zelf ervaren heeft, reageert men vaak met een extreme score.

SITUATIESCHETSEN:

(Te copiëren)

Rangschik volgende situaties volgens gevaarlijkheid van 1 tot 6
1 = meest gevaarlijk gedrag
6 = minst gevaarlijk gedrag

• *Lieve* rookt 20 sigaretten per dag. Ze rookt om zich te ontspannen. Ze kent de gezondheidsrisico's die aan het roken verbonden zijn, maar ze vindt dat iedereen van iets moet doodgaan.

• Leider *Piet* gaat zoals elk jaar weer mee op kamp. Begin dit jaar is hij beginnen werken, zodat hij niet veel verlof heeft. De voorbereiding van het kamp kan dan ook alleen maar plaatsvinden na de werkuren, zodat hij extra moe op kamp vertrekt. Als leider van de oudste afdeling moet hij bovendien een dag eerder op kamp zijn om alle tenten op te zetten. Samen met zijn leden rijdt hij met de auto richting Ardennen. Het valt hem allemaal wel lastig, maar met voldoende koffie onderweg en twee keer een pilletje om wakker te blijven lukt het hem aardig om fit te blijven.

• *Jan* is een vlotte en sociale gast. Ter ontspanning gaat Jan regelmatig met zijn vrienden op café, waar hij biljart speelt of een spelletje kaart en een 2-tal pintjes drinkt. Na de school gaat hij met zijn vrienden meestal naar hetzelfde café waar ze bij een paar pintjes nog wat gezellig napraten. Op woensdagavond en tijdens de weekendavonden zakt hij af naar het leidingcafé van de jeugdbeweging. Op zo'n avonden drinkt Jan gemiddeld een 6-tal pintjes.

• *Frank* rookt af en toe marihuana met zijn vrienden. Als leider van de jeugdbeweging rookt hij nooit tijdens de activiteiten van de jeugdbeweging. Op kamp is het nachtspel en moet hij erg lang op eenzelfde post blijven zitten. Stiekem rookt hij toch een joint om de tijd te doden.

• *Vera* is voor haar examens geslaagd en heeft dit met enkele vriendinnen uit de jeugdbeweging gevierd. Het werd een lange avond en nacht met veel plezier, en veel, misschien wel te veel alcohol. Zij herinnert zich niet al te veel meer van de laatste uren en ze herinnert zich helemaal niet meer hoe ze is thuis geraakt.

• *Michel* is een schuchtere jongen. Vooral op feestjes heeft hij het bijzonder moeilijk om uit de hoek te komen. Maar sinds een paar weken gaat het veel beter. In de dancing die Michel bezoekt, kan hij XTC-pillen kopen en hiermee kan hij zich zonder vrees helemaal uitleven. Lekker dansen en gek doen tot 's morgens vroeg.

Lieve ... *Frank ...* *Piet ...* *Vera ...* *Jan ...* *Michel ...*

WERKVORM

"Het stellingenspel"

DOEL:

- bespreekbaar maken van het thema drugs
- discussie op gang brengen over waarden en normen omtrent drugs

BENODIGD MATERIAAL:

Bord of flap-over, kaars
Briefjes met stellingen
Rode, groene en witte kaartjes

OPDRACHT:

Leg het briefje met de stelling ter discussie in het midden van de tafel.
Elke deelnemer beschikt over een rood, een groen en een wit kaartje.
Rood = niet akkoord; groen = akkoord; wit = geen mening.
Laat elke deelnemer in het midden van de tafel het kaartje leggen dat het dichtst aansluit bij zijn/haar mening over het discussiepunt.
Toets de verschillende meningen.
Zet in het midden van de tafel een kaars die elke deelnemer kan uitblazen wanneer hij/zij vindt dat er teveel wordt afgeweken van de zaak.
Op het bord of de flap-over schrijf je de stelling , met de redenen voor en/of tegen.

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

Wanneer in de stellingen over "drugs" wordt gesproken, verwijzen we hiermee naar alle drugs. Als begeleider moet je ervoor zorgen dat je zowel alcohol, tabak als illegale drugs in de discussie betrekt.

Je kan deze werkvorm ook iets actiever maken. Wanneer de groep niet te groot is, kan je de deelnemers een plaats laten innemen tegenover de stelling.

Bijv.: niet akkoord = links in het lokaal
geen mening = midden in het lokaal
akkoord = rechts in het lokaal

Nadat iedereen zijn plaats heeft gekozen, kan je iemand links in het lokaal zijn positie laten argumenteren tegenover iemand rechts in het lokaal. Na een korte discussie krijgt iedereen de mogelijkheid van plaats te veranderen. Zo zie je of de discussie de mening van de deelnemers heeft veranderd.

Het stellingenspel kan ook vertrekken vanuit een aantal krantekoppen in verband met de drug-problematiek. Rond elke krantekop kan je dan een discussie opzetten met de groep. Het voordeel hierbij is dat je kan aansluiten bij actuele gebeurtenissen en hete hangijzers. Het nadeel is dat deze krantekoppen meestal niets te maken hebben met de jeugdbeweging.

Je kan ook zelf stellingen verzinnen rond aspecten die betrekking hebben op druggebruik in de jeugdbeweging (leden, leiding, ouders, buurt, activiteiten, vergaderingen, kamp). Daarvoor dienen de briefjes met drie puntjes.

S T E L L I N G E N :

(Te copiëren en uit te knippen)

Geef volgende stellingen een groene, rode of witte kaart
Groen = akkoord
Rood = niet akkoord
Wit = geen mening

Iedereen is vrij al dan niet drugs te gebruiken. Het is ieders eigen verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat hij/zij niet in moeilijkheden komt.	Leden die drugs gebruiken, willen er enkel bijhoren.
Je moet zoveel dingen in het leven leren uit eigen ervaring. Dit geldt ook voor drugs.	Leiding geven, betekent steeds het goede voorbeeld geven. Een pint en een sigaret in het bijzijn van de leden kan niet.
In de jeugdbeweging mag je absoluut niet bestraffend optreden. Jeugdbeweging is vrijetijdsbesteding, dus straffen/sancties kunnen niet.	Je verantwoordelijkheid als leid(st)er reikt verder dan de activiteiten van de jeugdbeweging. Als je op een fuif één van je leden te veel alcohol ziet drinken of een joint ziet roken, dan ga je er naar toe en spreek je hem/haar daarover aan.
Zolang de leden erover praten, hoef je je geen zorgen te maken.	Ouders moet je direct op de hoogte bren-gen als hun zoon/dochter drugs gebruikt in de jeugdbeweging.
Als de groep goed draait en de activiteiten boeiend zijn, is de kans op het gebruik van drugs in de groep kleiner.	...
...	...

2

Samen

een mening over drugs

Ondanks de verschillende meningen over drugs blijft een **gezamenlijk standpunt** mogelijk. Via voldoende uitwisseling van gedachten kan je tot een consensus komen over de aanpak. Gepast reageren op positief gedrag en op afwijkend of onaanvaardbaar gedrag van de leden is immers een taak van de leiding. Daarom is het belangrijk dat je als leid(st)er een zeker kader hebt van waaruit je kan reageren. Hoe dit kader er uit ziet, wordt bepaald door de waarden en normen die jullie jeugdbeweging centraal stelt.

Eerst geven we een beetje **achtergrondinformatie**. We geven aan dat de grenzen en normen die jullie met jullie jeugdbeweging nastreven ook bepaald worden door de maatschappelijke en situationele context. Vervolgens beschrijven we drie **werkvormen**. Elke werkvorm brengt jullie een stap dichter naar inzicht in de centrale waarden van jullie groep.

2 1

Een beetje achtergrondinformatie

De maatschappelijke context en de situatie waarin een bepaald gedrag zich afspeelt, hebben een invloed op de beoordeling van dit gedrag. Dit geldt ook voor het gebruik van drugs. Wanneer bij ons iemand alcohol drinkt op een feestje beschouwen we dat als vrij normaal en gepast binnen de situatie. Wanneer iemand op straat een joint opsteekt, zal hij op zijn minst scheef bekeken worden. De combinatie van maatschappelijke aanvaardbaarheid en situationele aangepastheid maakt het mogelijk om gedrag onder te brengen in vier categorieën.

GEDRAG	Maatschappelijk aanvaardbaar		Maatschappelijk onaanvaardbaar	
Aangepast aan de situatie	+	+	+	-
Niet aangepast aan de situatie	-	+	-	-

Wanneer jullie binnen jullie jeugdbeweging normen en grenzen willen bepalen, is het belangrijk rekening te houden met de maatschappelijke (on)aanvaardbaarheid van bepaald gedrag. Ook de situatie waarin het gedrag zich voordoet, moet je laten meespelen bij de beoordeling van gedrag.

Hieronder geven we enkele voorbeelden van gedrag dat binnen onze maatschappij al dan niet wordt aanvaard en gedrag dat al dan niet aangepast is aan de situatie:

• **Aangepast en aanvaard gedrag** (+ +)
Bijvoorbeeld: In de lokalen van de jeugdbeweging wordt vrijdagavond een feestje georganiseerd voor de leidingsploeg. Verschillende leiders en leidsters drinken alcoholische dranken.
Bijvoorbeeld: Op de zondagactiviteit wordt er muziek gespeeld tijdens een spel.

• **Aangepast, maar onaanvaard gedrag** (+ -)
Bijvoorbeeld: Enkele oudere leden van de jeugdbeweging gedragen zich vrij agressief tijdens het rugbyspel.
Bijvoorbeeld: Tijdens een popconcert roken een aantal vrienden samen een jointje.

• **Niet aangepast, maar aanvaard gedrag** (- +)
Bijvoorbeeld: Ter afsluiting van het kamp drinkt de leidingsploeg een stevige pint tijdens het kampvuur.
Bijvoorbeeld: Tijdens de activiteiten zijn er steeds een aantal leiders die het niet kunnen laten om een sigaret te roken.

• **Niet aangepast en onaanvaard gedrag** (- -)
Bijvoorbeeld: Op kamp spreken enkele leiders af om elke avond een jointje te roken voor het slapengaan.
Bijvoorbeeld: Nadat ze reeds een zestal pinten hebben gedronken, gaat de kookploeg nog inkopen doen met de auto.

Het is logisch dat ook de cultuur en de doelstellingen van jullie jeugdbeweging een invloed hebben op de beoordeling van gedrag. Zo kan alcoholgebruik tijdens activiteiten voor de ene groep aanvaardbaar zijn en voor een andere groep totaal onaanvaardbaar zijn. Bij het bepalen van normen en grenzen ten aanzien van druggebruik zullen de eigenheid, de cultuur en de doelstellingen van jullie jeugdbeweging dus ook een rol spelen.

Het is belangrijk op te merken dat de cultuur en de doelstellingen van jullie jeugdbeweging niet steeds in de lijn zullen liggen van wat maatschappelijk aanvaard wordt. Binnen sommige groepen zal het roken van

een joint misschien door de vingers worden gezien. Andere groepen zullen alcoholgebruik op kamp misschien helemaal niet aanvaarden. Het is zeer zinvol de eigen groepscultuur van dichtbij te bekijken. Zo kan je bij het bepalen van normen en grenzen aansluiten bij gebruiken en gewoonten van je groep. Bovendien kan je zo beter gebruik maken van de aanwezige kwaliteiten, samenwerkingsverbanden, mogelijkheden, ... van de groep.

2 2

Een zoektocht naar de norm van de groep

Wanneer je als jeugdbeweging weet welke waarden je centraal stelt, kan je gemakkelijker de grenzen bepalen van wat wel en niet kan binnen jullie groep en weet je beter om te gaan met deze grenzen. Met de eerste en de tweede werkvorm kan je een beter zicht krijgen op de cultuur en de doelstellingen van jullie groep. De derde werkvorm is een oefening om met je groep tot een gemeenschappelijke norm te komen tegenover allerlei vormen van druggebruik. Bij elke werkvorm vermelden we een aantal tips voor de begeleider van de werkvorm. Het is aan te raden deze tips op voorhand door te nemen. Je hoeft niet alle drie de werkvormen uit te voeren. Het voornaamste doel is een beter zicht te krijgen op de waarden die je als groep nastreeft.

WERKVORM

"Cultuur van de groep"

DOEL:

- inzicht geven in de eigenheid en cultuur van jullie groep
- bespreekbaar maken van sterke en zwakke kanten van jullie groep

BENODIGD MATERIAAL:

Schrijfgerief
Allerlei knutselgerief
Lijst van invloeden op de groepscultuur

OPDRACHT:

Deel de groep op in kleinere groepjes (3 à 4 personen).
Geef elk groepje de opdracht de eigenheid, de cultuur, het typische kenmerk van de groep op een expressieve wijze weer te geven. Je kan ze een wimpel met slogan laten maken. Je kan ze een liedjestekst of gedicht laten schrijven.
Voorzie voldoende tijd.
Nadat alle groepjes hiermee klaar zijn, kan je de verschillende kunstwerkjes naast elkaar leggen en vergelijken.

Bespreek met de groep:

- *Welke sterke en zwakke kanten van de groep komen aan bod ?*
- *Wat en/of wie heeft een positieve invloed op de groep ?*
- *Wat en/of wie heeft een negatieve invloed op de groep ?*
- *Hoe wordt de sfeer in de groep ervaren ?*

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

Er zijn talrijke mogelijkheden om de cultuur van jullie groep op een creatieve wijze in beeld te brengen: muurschilderij, grafitti, collage,... Wanneer de groep graag kernachtig te werk gaat, kan je ze een aantal slogans laten verzinnen die de typische kenmerken van de groep verwoorden.

INVLOEDEN OP DE GROEPSCULTUUR:

Leiding:
- studieniveau van leiding
- aantal leiding
- leeftijd van leiding
- spanningen in leidingsploeg
- leidingskring of -vergaderingen
- groepsleid(st)er
- volwassen begeleider

Activiteiten:
- variatie in activiteiten
- spanning tussen jongens/meisjes
- creativiteit
- uitdagend
- vernieuwende ideeën
- lokalen/speelruimte

Andere zaken:
- financiële middelen/acties
- autonomie over lokalen
- goede taakverdeling
- traditie
- naam en faam
- maken eigen krantje
- streven naar kwantiteit

Omgeving:
- koepel van de jeugdbeweging
- buurt, parochie, politie
- ondersteuning vanuit gemeente
- concurrerende jeugdbewegingen
- ouderwerking
- oud-ledenwerking

WERKVORM

"Doel van de groep"

DOEL:

- nagaan wat je als groep voor je leden wil betekenen
- uitklaren van jullie doelstelling met betrekking tot drugs

BENODIGD MATERIAAL:

Schrijfgerief
Grote flaps
Lijst met mogelijke doelstellingen

OPDRACHT:

Maak groepjes van ongeveer 3 à 4 personen.
Leg elk groepje doelstelling 1, 2 en 3 voor (zonder de positieve en negatieve gevolgen).
Laat ze bij elke doelstelling zelf - negatieve en positieve - gevolgen voor de leden aanbrengen.
Schrijf de aangebrachte gevolgen op een bord of flap-over.
Kies samen met de groep welke doelstelling jullie jeugdbeweging wilt nastreven.

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

De cruciale vraag bij het bepalen van de doelstelling is: Wat willen wij als jeugdbeweging betekenen voor onze leden ? Wil je alles wat strafbaar is, weren uit je jeugdbeweging en je richten tot een bepaald publiek ? Of wil je via een open houding naar alle jongeren toe iets meegeven in hun opvoeding en hen verantwoord leren omgaan met genotsmiddelen ?

Volgende vragen kunnen je als begeleider helpen om het gesprek op gang te brengen:
- *Willen we enkel de rotte appels verwijderen ?*
- *Willen we enkel voor één probleemgeval iets doen ?*
- *Willen we preventief werken en iets ondernemen voor de ganse groep vooraleer er problemen zijn ?*
- *Willen we de jeugdbeweging drugvrij houden of willen we ermee leren omgaan ?*

Bij het bepalen van een doelstelling is het belangrijk concrete doelstellingen voor ogen te houden die haalbaar zijn en in positieve zin geformuleerd worden. Concrete doelstellingen richt je best op de manier waarop leid(st)ers kunnen omgaan met gedrag. Leid(st)ers kan je niet verantwoordelijk stellen voor het gedrag van anderen maar wel voor hun eigen optreden en omgaan met dat gedrag.

Bijvoorbeeld: Leid(st)ers zijn verantwoordelijk voor hun manier van omgaan met jongeren die dronken op de jeugdbeweging komen EN NIET Leid(st)ers verantwoordelijk stellen voor het drinkgedrag van jongeren.

D O E L S T E L L I N G E N :

Doelstelling 1 = jongeren via een beleid leren omgaan met problemen

Positieve gevolgen:
- je creëert openheid in de groep
- je maakt afspraken in overleg met de leden
- de afspraken zijn duidelijk en werken op lange termijn
- je werkt ook preventief via de spelen en activiteiten
- de uitwerking van het beleid is op zich groepsbevorderend

Negatieve gevolgen:
- je steekt heel wat tijd in de uitwerking van een beleid
- je kan hiermee slapende honden wakker maken

Doelstelling 2 = jongeren binnen en buiten de jeugdbeweging leren omgaan met drugs

Positieve gevolgen:
- het thema drugs wordt bespreekbaar in de groep
- de leden denken na over hun druggebruik en de gevolgen ervan
- de leden leren verantwoord omgaan met drugs (alcohol, tabak, medicatie, illegale drugs)

Negatieve gevolgen:
- kan beschouwd worden als inmenging in het privé-leven
- je kan het gebruik van elk individueel lid niet controleren
- je richt je specifiek op druggebruik

Doelstelling 3 = de jeugdbeweging drugvrij houden

Positieve gevolgen:
- je jeugdbeweging heeft een zuiver imago voor de buitenwereld
- je verbant storend gedrag uit de jeugdbeweging
- je hebt een oplossing op korte termijn

Negatieve gevolgen:
- het thema drugs is niet bespreekbaar
- je sluit je ogen voor mogelijk druggebruik
- storende leden hou je buiten de jeugdbeweging
- het individu met problemen help je er niet mee

WERKVORM

"Norm van de groep"

DOEL:

- vanuit groepscultuur en -doelstelling nadenken over normen en grenzen
- streven naar consensus met de groep

BENODIGD MATERIAAL:

Schrijfgerief
Copies van blad met situaties

OPDRACHT:

Laat elke deelnemer individueel bovenstaande situaties beoordelen met een score van -2 tot +2 *(-2 is totaal niet aanvaardbaar; +2 is absoluut aanvaardbaar).*
Bespreek de scores vervolgens in kleine groepjes (maximum 5 personen).
Elk groepje moet per situatie een eensgezinde score trachten te formuleren.
Tracht daarna vanuit de verschillende scores van de kleine groepjes tot één score te komen met de hele groep.
Zo kom je te weten waar de normen en grenzen van de ganse groep liggen.

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

Je kan de werkvorm levendiger maken. Teken op de grond vijf grote vakken (-2, -1, 0, +1, +2). Laat de deelnemers per situatie plaats nemen in één van deze vakken. Door discussie met hun buurman/vrouw moeten ze elkaar trachten te overhalen. Bedoeling is dat ze allen uitkomen in eenzelfde vak.

Voor bepaalde situaties kom je misschien niet tot een eensgezind standpunt. Het is niet de bedoeling aan deze situaties reeds concrete afpraken te koppelen. Belangrijker is dat je met je groep hebt nagedacht over een aantal probleemsituaties en samen grenzen hebt verkend die je met je groep wenst te hanteren.

SITUATIES VAN DRUGGEBRUIK:

(Te copiëren)

Beoordeel onderstaande situaties van -2 tot +2
-2 = totaal niet aanvaardbaar
+2 = absoluut aanvaardbaar

De leiding rookt tijdens de activiteiten in de nabijheid van leden.

-2 -1 0 +1 +2

Op kamp mogen de oudste leden elke avond drie pinten drinken.

-2 -1 0 +1 +2

De oudste leden mogen op kamp na elke maaltijd één sigaret roken.

-2 -1 0 +1 +2

Op ledenweekend drinkt de leiding 's avonds door en leidt ze het weekend verder met een kater.

-2 -1 0 +1 +2

Leiding laat enkele leden van de oudste afdeling "proeven" van een joint.

-2 -1 0 +1 +2

Op kamp nodigt de kookploeg de leiding iedere middag uit voor een aperitiefje.

-2 -1 0 +1 +2

Om iedereen tevreden te stellen worden vier soorten bier meegenomen op kamp.

-2 -1 0 +1 +2

Leden zeggen thuis dat ze naar de jeugdbeweging gaan, maar zitten op café.

-2 -1 0 +1 +2

De leiding rookt joints tijdens de pauze van activiteiten.

-2 -1 0 +1 +2

De oudste leden mogen op kamp roken wanneer ze zin hebben.

-2 -1 0 +1 +2

3

Enkele **afspraken** *over drugs*

In de jeugdbeweging **komen jongeren samen**. Zij praten er over allerlei dingen die ze meemaken: de leraar wiskunde, de avontuurtjes van Jim, de vechtpartij in het jeugdhuis, de nieuwe van REM, ... Maar de jeugdbeweging is meer dan gewoon ontmoeten. Jongeren ontdekken er stilaan zichzelf. Ze spiegelen zich aan hun leeftijdsgenoten en aan hun begeleiders. In deze spiegel zien zij hoe ze zelf zijn, willen zijn, of juist niet willen zijn. De stoere houding van Koen is cool, het enthousiasme van Els is aanstekelijk, Jan neemt alles te serieus, ...

Door zich te spiegelen aan anderen **leren jongeren zichzelf beter kennen**. Stukje bij beetje timmeren ze aan een eigen levensstijl en krijgen ze een eigen kijk op de wereld. In groep leren jongeren omgaan met elkaar en met de dingen die op hen afkomen. Ze experimenteren met dingen die ze tof vinden en zoeken hoever ze hierin kunnen gaan. Leren met vallen en opstaan, zelf ondervinden wat kan en niet kan. Geen mensen die zeggen "doe dit, doe dat", wel spelregels die je moet respecteren.

EEN BEGRENSDE EXPERIMENTEERRUIMTE

Ook in een experimenteerruimte zoals de jeugdbeweging zijn er grenzen nodig. De experimenteerruimte is begrensd door **afspraken**, door huisregels. Deze afspraken verschillen van groep tot groep. Dat gaat van het dragen van je uniform, regelmatig aanwezig zijn op activiteiten, niet roken of drinken tijdens activiteiten, een verbod op al dan niet gewenste intimiteiten tot het poetsen van het lokaal. De afspraken maken de experimenteerruimte mogelijk. Ze stellen wat mag en niet mag en wat je te wachten staat bij het overtreden ervan.

Bij het maken van afspraken over drugs is het belangrijk **geen be- en veroordelende standpunten** in te nemen. Laat openheid voor verschillende opvattingen over alcohol en andere drugs. Een moraliserende of veroordelende houding tegenover druggebruik kan ertoe leiden dat je door jongeren niet meer aanvaard wordt als gesprekspartner. Het is belangrijk dat er voldoende vertrouwen en respect groeit opdat de regels van jullie jeugdbeweging worden gerespecteerd. Het spreekt voor zich dat je je eigen mening ook niet hoeft te verloochenen. Je kan gerust duidelijk maken wat jouw mening over alcohol en andere drugs is.

EEN BEGELEIDE EXPERIMENTEERRUIMTE

De experimenteerruimte wordt begeleid door de **groep** zelf, door de leden. In een groep kun je zomaar niet doen en laten wat je wil. Je maakt deel uit van een groter geheel en moet daar rekening mee houden. Jongeren zijn ook gevoelig voor wat leeftijdsgenoten over hen denken. Word je door de anderen wel op de juiste manier gezien? Word je gedrag aanvaard door de groep? Heeft je gedrag gevolgen voor de groep?

Ook de **leidingsploeg** begeleidt de experimenteerruimte. Als leider of leidster heb je een voorbeeldfunctie voor de leden. De leden kunnen het goed met je vinden en kijken eigenlijk ook wel een beetje naar je op. Daarom is het belangrijk dat je de gemaakte afspraken zelf naleeft. Je speelt een actieve rol in de sociale beïnvloeding. Jouw mening telt mee en kan heel wat gewicht in de schaal leggen. Als leider of leidster geef je gewoon het goede voorbeeld.

INSPRAAK BIJ AFSPRAAK

Regels moet je opstellen **in samenspraak** met al de betrokkenen. We spreken van afspraken om de dialoog, de communicatie bij het tot stand komen van de regels te benadrukken. Het gaat om wederzijdse afspraken die worden gemaakt tussen leiding en leden van jullie jeugdbeweging.

Hieronder brengen we een aantal **werkvormen** aan waarmee je op zoek kan gaan naar gemeenschappelijke afspraken over alcohol en andere drugs. Omdat het moeilijk is met een heel grote groep tot concrete afspraken te komen, stellen we voor deze werkvormen eerst met het "**werkgroepje drugs**" te doorlopen. De voorbereide afspraken kunnen daarna door de hele leidingsploeg en de leden van de oudste afdelingen gewikt en gewogen worden op een vergadering of een speciale bijeenkomst. Het betrekken van de hele ploeg bij het opstellen van de afspraken, zal er toe bijdragen dat de afspraken en regels beter worden nageleefd.

3 1

Twee situaties ter inleiding

Als opwarmer beschrijven we hieronder twee situaties van druggebruik in de jeugdbeweging. Misschien zijn een aantal van de beschreven voorvallen herkenbaar. De vragen achter de situatieschetsen zijn een hulpje om na te denken over mogelijke reacties en sancties op druggebruik.

SITUATIESCHETS: UIT (MET) DE PLOEG !

(Te copiëren)

De leidingsploeg vertrekt op weekend om het jaarlijkse kamp voor te bereiden. Iedereen is uitgelaten om nog eens samen weg te zijn en er wordt enthousiast begonnen aan de uitwerking van het kamp. Na de eerste vergadering 's avonds wordt er met enkelen nog wat nagekaart. Anderen trekken er op uit om de lokale buurt te verkennen. Ze belanden op een dorpsfuif en zakken stevig door.

Zaterdagmorgen moet iedereen vroeg op, want er moet nog veel gebeuren. Joris en Bart blijven liggen en slaan het ontbijt over. Bij de verdere uitwerking zitten ze er wel bij, maar ze zijn veel te moe en eigenlijk nog te zat om echt mee te werken. De groepsleider is hierover niet te spreken. Zaterdagavond voelt Bart zich weer in topvorm en haalt hij marihuana te voorschijn. Wanneer de rest is gaan slapen, rookt hij met Peter een joint.

's Zondags barst de bom los. Zowel het overmatig alcoholgebruik van Joris en Bart als het marihuana-gebruik van Bart en Peter komen ter sprake. Na het weekend wordt door de volwassen begeleider en de groepsleider beslist dat Bart uit de leidingsploeg gezet wordt. Joris en Peter komen er vanaf met een berisping.

De ouders van Bart nemen contact op met de groepsleider en zeggen dat deze gang van zaken beneden alle peil is. De jeugdbeweging betekende veel voor Bart en hield hem weg van een gevaarlijker milieu. Het vervelende van de z [illegible] de ouders van Bart zich vaak engageerden om mee klusjes op te knappen. Bovendien hebben zij veel contact met andere ouders.

1. **Hoe zou jullie groep reageren op**
   - **het overmatig alcoholgebruik van Joris en Bart ?**
   - **het marihuanagebruik van Bart en Peter ?**
2. **Zouden jullie de ouders hierbij betrekken ? Zoja, hoe ?**
3. **Hoe zouden jullie reageren op de reactie van de ouders van Bart ?**
4. **Hoe kan je zulke reacties voorkomen ?**
5. **Zouden jullie dezelfde reacties hebben als het om leden zou gaan op ledenweekend ?**

SITUATIESCHETS: LEIDSTER KATHY IN DE PENARIE !

(Te copiëren)

In de groep van 16 tot 18-jarigen komt Sandra naar leidster Kathy om te praten over haar druggebruik. Zij vraagt het vertrouwen van de leidster en vertelt haar over haar problemen. In de loop van de gesprekken die volgen, wordt duidelijk dat Sandra niet de enige in de groep is die drugs gebruikt. Kathy probeert Sandra te begeleiden in haar problemen en verwijst haar door naar een JAC in de buurt. Zij respecteert het vertrouwen dat zij van Sandra krijgt en praat er met niemand anders over.

Ondertussen is Karolien, die zelf niet gebruikt, thuis over het druggebruik in de groep gaan praten. De vader verwittigt onmiddellijk de groepsleidster en vraagt verantwoording. De groepsleidster reageert door onmiddellijk de ouders van de leden, waarvan men vermoedt dat zij gebruiken, te verwittigen. Er wordt gedreigd met het wegsturen uit de groep. Eén meisje, waarvan men vermoedt dat zij het "kopstuk" is, wordt uit de groep gezet.

Verder beslist de groepsleidster massale voorlichting te organiseren in het nabije jeugdhuis voor de ouders en voor alle leden boven de 14 jaar. Zij neemt contact op met de plaatselijke politie en vraagt hen de informatie te brengen op een manier die de jongeren moet afschrikken. Voor de oudste groepen wordt bovendien een groot informatief spel uitgewerkt.

Als uit de gesprekken met de betrokken leden duidelijk wordt dat leidster Kathy reeds maanden op de hoogte was van het druggebruik in de groep, wordt Kathy bij de groepsleiding en volwassen begeleiding ter verantwoording geroepen.

In deze situatieschets komen verschillende betrokken personen aan bod.
Geef argumenten voor en tegen de houding van deze personen.

1. **De rol van leidster Kathy:**
   - **Wat doe je met het vertrouwen dat je krijgt als leidster ?**
   - **Tot waar gaat de verantwoordelijkheid van de leiding ?**
2. **De reactie van de vader van Karolien**
3. **De rol van de groepsleidster:**
   - **tegenover de gebruikers ?**
   - **tegenover de ouders van de gebruikers ?**
   - **tegenover leidster Kathy ?**
4. **Afschrikwekkende voorlichting door politie**

3 2 *Bestaande afspraken bekijken*

Elke jeugdbeweging heeft zowat zijn eigen regels. Sommige regels zijn neergeschreven in een reglement, andere zijn ongeschreven regels. Belangrijk om aan te geven is dat regels niet vanzelfsprekend worden opgevolgd. De gehele sfeer in de groep en vooral het gedrag van de leiding is hierbij doorslaggevend. De leiding moet achter de regels en afspraken staan en er gezamenlijk voor zorgen dat de sfeer in de groep het overtreden van de regels voorkomt.

WERKVORM

"(On-)geschreven regels"

DOEL:

- inventariseren van bestaande regels
- inzicht geven in het effect van regels

BENODIGD MATERIAAL:

Bord of flap-over
Dikke gekleurde stiften

OPDRACHT:

Vraag aan de deelnemers minimaal 20 regels op het bord of de flap-over te schrijven. Dit mogen geschreven regels (zie reglement), maar ook ongeschreven regels (een regel die bij iedereen gekend is, maar nergens genoteerd staat) zijn. Geef aan dat alle denkbare regels opgeschreven kunnen worden.

Wanneer de groep klaar is met het bedenken van regels, hang je deze regels op en bespreek je ze met de groep.

- *Wat zijn reële regels, welke zijn absurd ?*
- *Hoe vanzelfsprekend zijn sommige regels ?*
- *Welke regels worden overtreden ?*
- *Waarom overtreden leden sommige regels ?*

Bewaar de verzamelde regels. Ze vormen het uitgangspunt voor de volgende werkvorm.

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

Al de aangebrachte regels kan je bekijken vanuit de driehoek *mens-middel-milieu*. Het is interessant om alle regels te overlopen, ook degene die niets met drugs te maken hebben.

- Zijn de regels gelijk voor leiding en leden, voor de verschillende afdelingen binnen jullie jeugdbeweging *(Mens)* ?
- Gelden dezelfde regels voor tabak, alcohol, snoepgoed, frisdrank, medicatie, illegale drugs, ... *(Middel)* ?
- Verschillen de regels voor wekelijkse bijeenkomsten (activiteiten, vergaderingen, ..), speciale activiteiten (kamp, fuif, ...) en activiteiten buiten de jeugdbeweging *(Milieu)* ?

VOORBEELDEN VAN REGELS:

- de muren van het lokaal mogen niet beschilderd worden
- afval mag je niet zomaar weggooien
- muziek mag je niet te hard spelen
- activiteiten mag je niet verstoren
- met materiaal moet je voorzichtig omgaan
- snoep en frisdrank zijn uit den boze

3 3

Afspraken maken over drugs

Dikwijls wordt "grenzen stellen" nogal argwanend onthaald in de jeugdbeweging. De jeugdbeweging wordt immers beschouwd als één van de plaatsen waar je regels en grenzen zoals die in de school worden gesteld, kan ontlopen. In de eerste plaats is de jeugdbeweging inderdaad een plek waar je je moet kunnen ontspannen. Toch leidt een gebrek aan grenzen er vaak toe dat de groep problemen krijgt waardoor de sfeer verziekt wordt, de werking belemmerd wordt en het bestaan van de groep bedreigd wordt. Omdat "onbegrensd" alcohol- en ander druggebruik de groep kunnen kapot maken, is het belangrijk hierover een aantal afspraken te maken.

WERKVORM

"3 x 3 x 3"

DOEL:

- maken van afspraken omtrent drugs
- duiden op het belang van afspraken over druggebruik

BENODIGD MATERIAAL:

Schrijfgerief
Bord of flap-over

OPDRACHT:

Teken de afsprakentabel op een groot bord of flap-over. Laat de deelnemers in de verschillende vakken van de afsprakentabel regels opschrijven. Probeer vanuit de verschillende opgeschreven regels per vak tot een gemeenschappelijke afspraak te komen. Tot slot kan je een overzichtelijk lijstje met afspraken opstellen.

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

Gezien het maken van afspraken met een grote groep niet echt werkbaar is, kan je de invulling van deze afsprakentabel beter voorbereiden met het "werkgroepje drugs". Op een vergadering of een speciale bijeenkomst kan je de ingevulde afsprakentabel aan de hele leidingsploeg en de leden van de oudste afdelingen voorleggen. In kleine groepjes kunnen de regels dan besproken worden.

Aan het opstellen van regels verbinden we volgende voorwaarden:
- de regels moeten tot stand komen met inspraak van alle betrokkenen
- de zin van een regel moet altijd duidelijk zijn
- de regels mogen de communicatie met de leden niet vervangen.

Je laat best ook ruimte voor uitzonderingen. Verzachtende of bezwarende omstandigheden moet je per geval kunnen afwegen.

Bij activiteiten voor verschillende leeftijdsgroepen hanteer je best de strengste regels. Wanneer -12 en +16 samen een activiteit doen, gelden de regels voor -12. Op deze manier vermijd je eventueel slecht voorbeeldgedrag voor de jongere leeftijdsgroepen.

Zijn de meningen over een bepaalde afspraak echt verdeeld en kom je na lange gesprekken niet tot een akkoord dan kan je één van de volgende scenario's volgen. Welk scenario je het best volgt, hangt af van de mensen rond de tafel, het belang van het discussiepunt, de voorgeschiedenis, de sfeer van de groep,... Je bespreekt best op voorhand hoe je tot een besluit komt als er echt geen eensgezindheid is.

Grootst gemene deler:
Je kijkt waarover iedereen het eens is. Dat wordt dan de minimumafspraak. *Bijvoorbeeld:* Alle leiders vinden dat +16 op kamp mag drinken. Waar en hoeveel, daarover verschillen de meningen. Een deel van de leiding vindt dat drinken alleen 's avonds na de activiteiten kan en met mate. Een ander deel van de leiding vindt dat +16 mag drinken als ze er zin in hebben, ook tijdens de activiteiten. De grootst gemene deler hier is 's avonds na de activiteiten, met mate. De mate moet je dan nog wel bepalen.

Compromis:
De groep raakt het niet eens. De standpunten liggen uit elkaar. Om tot een gezamenlijk standpunt te komen moet iedereen wat water bij de wijn doen. *Bijvoorbeeld:* We nemen terug +16 en drinken op kamp. Een mogelijk compromis is dat +16 mag drinken tijdens de pauzes en de vrije momenten. Bij de pauzes voorzien we weinig drank. Tijdens de vrije momenten ('s avonds) beperken we de drank niet, tenzij er overmatig gedronken wordt.

Meerderheid:
Is er toch een kleine meerderheid van de leid(st)ers voor een bepaalde afspraak, dan laten we de wet van het getal spelen. De regel met de meeste voorkeuren komt er door.

AFSPRAKENTABEL:

Afspraken verschillen naargelang de groep waar ze betrekking op hebben, het produkt waar ze naar verwijzen en de situatie waarin ze worden toegepast.

Binnen de jeugdbeweging kan je volgende drie groepen onderscheiden:
- de leden van de jongste afdelingen (...? jaar)
- de leden van de oudste afdelingen (...? jaar)
- de leiding

Je kan een onderscheid maken tussen drie grote groepen produkten:
- tabak
- alcohol
- illegale drugs

Volgende drie situaties zijn met de jeugdbeweging te verbinden:
- wekelijkse bijeenkomsten (activiteiten, vergaderingen, ...)
- speciale activiteiten (kamp, weekend, fuif, ...)
- buiten de jeugdbeweging (op weg van en naar de jeugdbeweging,...)

<table>
<tr><th colspan="2"></th><th>TABAK</th><th>ALCOHOL</th><th>ILLEGALE DRUGS</th></tr>
<tr><td rowspan="3">JONGSTE AFDELINGEN ... JAAR</td><td>wekelijkse bijeenkomsten</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>speciale activiteiten</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>buiten de jeugdbeweging</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">OUDSTE AFDELINGEN ... JAAR</td><td>wekelijkse bijeenkomsten</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>speciale activiteiten</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>buiten de jeugdbeweging</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">LEIDERS EN LEIDSTERS</td><td>wekelijkse bijeenkomsten</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>speciale activiteiten</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>buiten de jeugdbeweging</td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Opmerkingen:

Waar jullie de lijn trekken tussen jongste en oudste afdelingen moet je zelf beslissen. Je kan zelf de leeftijd invullen.

Bovenstaande afsprakentabel kan je aanvullen met andere kolommen. Bijvoorbeeld rond medicatie, frisdrank, snoepgoed, ... Medicatie is vaak een probleem op kamp. Jongeren komen met een heel pak medicamenten aan. Je kan dan bijvoorbeeld beslissen om enkel medicamenten toe te dienen wanneer de jongere een schriftelijke toestemming van zijn/haar huisarts heeft.

4

Tussenkomst

bij overtreding

Eenmaal jullie met je jeugdbeweging duidelijke afspraken hebben gemaakt omtrent druggebruik, wil dit nog niet zeggen dat er zich geen problemen kunnen voordoen. Jongeren experimenteren, proberen uit en overtreden daarbij wel eens een grens. Het is aangewezen om op voorhand reeds enkele **algemene lijnen** uit te denken hoe je op regelovertreding kan reageren. Aan elke overtreding vooraf een sanctie koppelen en dit strikt uitvoeren is echter onmogelijk.

Sanctioneren doe je om de jongeren terug bij de groep te halen. Je wilt dat ze de afspraken respecteren en dat je dagelijkse werking verder kan draaien. Bij het bepalen van een sanctie moet je met verschillende elementen rekening houden:

- de overtreding zelf en hoe zwaar je er als leiding aan tilt

Bijvoorbeeld: een sigaret roken wanneer het niet mag - dealen in de groep

- een eerste keer, een tweede keer, de zoveelste keer

Bijvoorbeeld: een keer teveel drinken op kamp - elke avond ladderzat zijn

- verzachtende of verzwarende omstandigheden

Bijvoorbeeld: gedwongen worden tot meedoen - anderen aanzetten tot druggebruik

Je moet dus optreden bij het niet-naleven van regels. Niet optreden is zeggen "doe maar, de regels tellen niet". Optreden bij regelovertreding kan op **verschillende manieren** en moet je situatie per situatie bekijken. Ook hierover moet je afspraken maken binnen de leiding. Afspraken hoe je tewerk gaat bij overtredingen vermijden paniekreacties.

MOGELIJKE REACTIES

Als leider of leidster kan je bepaald gedrag van de jongere **persoonlijk afkeuren**. Je maakt de overtreder duidelijk dat je weet dat hij/zij de regel heeft overtreden en laat voelen dat jij dit persoonlijk niet goed vindt. Als leiding ben je vaak een voorbeeld voor de leden. Zij hechten veel belang aan wat jij over hen denkt en zegt. Deze afkeuring kan hen aan het denken zetten en hun gedrag beïnvloeden.

Op grensoverschrijdend gedrag kan je ook met **sociale afkeuring** reageren. De groepsdruk beïnvloed het gedrag van de jongere. Een afkeuring door de groep mag de persoon niet isoleren, maar moet hem oproepen zijn gedrag aan te passen om erbij te horen. Wanneer je voelt dat de groep een overtreding afkeurt, kan je dit dus uitspelen om de overtreder terug naar de groep te halen.

Ook een **persoonlijk gesprek** kan helpen. In het gesprek met de overtreder onderlijn je het belang van de regel. Je verwittigt dat aan de volgende overtreding een sanctie vasthangt. Gebeurt die volgende overtreding dan moet je sanctioneren.

MOGELIJKE SANCTIES

Sancties zijn niet op voorhand vast te leggen en te koppelen aan bepaald gedrag. Zoals bij het bepalen van regels zijn er aan het bepalen van sancties ook een aantal **voorwaarden** te stellen:

- de zin van een sanctie moet altijd duidelijk zijn
- de sanctie mag niet vernederend zijn
- de sanctie moet in verhouding staan tot de overtreding

Een aantal **mogelijke sancties** die je kan gebruiken zijn de volgende: Je kan de jongere een bepaalde opdracht geven; de jongere niet laten deelnemen aan een activiteit die hij/zij graag doet; de jongere schorsen voor een bepaalde periode; de jongere uit de groep zetten. Deze laatste sanctie mag je enkel hanteren bij onoverkomelijke problemen. Iemand met een verslavingsprobleem is er niet mee geholpen dat hij/zij uit de groep wordt gezet. Wanneer je iemand definitief uitsluit, verminderen zijn kansen om zich te herpakken. Vaak is de jeugdbeweging de laatste houvast.

EIGEN MOGELIJKHEDEN

Als groep beschikken jullie dus over heel wat mogelijkheden om jongeren bij regelovertredend gedrag terecht te wijzen. Vooraleer de oplossing van een drugprobleem toe te vertrouwen aan een externe organisatie, is het van belang jullie eigen mogelijkheden in te zetten. Een oplossing die binnen jullie groep zelf wordt bedacht, zal vaak in het voordeel van de jongere en jullie groep zelf zijn.

Hieronder beschrijven we eerst een **werkvorm** waarmee jullie op zoek kunnen gaan naar een algemene strategie bij drugproblemen. Vervolgens wegen we een aantal voordelen en nadelen af van het betrekken van externen bij het optreden tegen regelovertreding rond alcohol en andere drugs.

4 1

Een algemene strategie

Een strategie geeft alle betrokkenen zekerheid over wat er gebeurt als druggebruik in jullie jeugdbeweging wordt opgemerkt. Naast deze globale afspraak kan men nog geval per geval bekijken. Bij elk geval moet je eerst de situatie goed trachten in te schatten. Zowel het belang van het individu als dat van de groep moet je in rekening brengen. Storend gedrag kan zomaar niet de aanleiding zijn om het individu buiten de groep te zetten. De groep mag niet lijden onder het storende gedrag van enkele individuen.

"Strategie bij drugprobleem"

DOEL:

- uitstippelen van een strategie bij problemen met druggebruik
- opstellen van concrete sancties bij regelovertreding

BENODIGD MATERIAAL:

Schrijfgerief
Lijst met vragen

OPDRACHT:

Verdeel de groep in drie groepjes.
Laat elk groepje één van de drie aspecten van onderstaande vragenlijst overlopen.
Probeer vanuit de verschillende groepjes tot een gemeenschappelijke, algemene aanpak te komen die jullie in geval van problemen houvast zal geven.
Tracht tot slot een algemene strategie neer te schrijven hoe volgens jullie moet gereageerd worden op het bewijs/vermoeden van druggebruik.

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

Het is de bedoeling dat je met alle betrokken personen duidelijke afspraken maakt over de aanpak. Zo kent ieder zijn rol in de opvang van problemen en in de begeleiding van de jongere die gebruikt. Het is zeker aan te raden om bij elke probleemsituatie ook de jongere zelf te horen. Het verhaal van de jongere zal je toelaten om het probleem beter in te schatten.

Belangrijk is om ruimte te laten voor uitzonderingen. Elke situatie moet apart bekeken worden. Maak een onderscheid tussen:
- *Eénmalige vaststelling / herhaaldelijke vaststelling.*
- *Gebruiken / dealen / doorgeven.*
- *Alcohol / XTC / cannabis / medicatie / tabak / andere*

Zeer belangrijk is dat de sancties die je aan de overtreding van een regel koppelt, verband houden met de aard van de regelovertreding. Beoordeel de jongere op zijn gedrag, niet op zijn persoon. Het gaat om wat hij gedaan heeft, niet om wie hij is.

Binnen de leidingsploeg moeten afspraken worden gemaakt naar verantwoordelijkheid.
- *Wie spreekt de jongere aan ?*
- *Wie gaat op zoek naar een coach ?*
- *Wie neemt contact op met de ouders ?*
- *Wie legt contacten met hulpverlening, politie, ... ?*

VRAGENLIJST:

In verband met melden van drugactiviteiten:

- Wat doen we met een vermoeden van druggebruik ?
- Wat doen we met een bewijs van druggebruik ?
- Wanneer melden we ? Enkel bij bewijs ?
- Aan wie melden we ?
- Meld je enkel intern in de jeugdbeweging ?
- Meld je ook aan de ouders ?
- Is de politie een overlegpartner voor jullie ?

In verband met sanctioneren van druggebruikers:

- Wat willen we met het sanctioneren bereiken ?
- Welk standpunt nemen we met deze doelstelling in ?
  van de jongeren ?
  van de ouders ?
  van de jeugdbeweging ?
  van de publieke opinie ?
- Hoe sanctioneren we regelovertreding in verband met druggebruik ?
- Wie wordt aangesproken en wanneer ?

In verband met begeleiden van druggebruikers:

- Wie wordt betrokken bij de begeleiding van de jongere ?
  Leider van de afdeling ?
  Groepsleider ?
  Coach ?
- Wanneer wordt doorverwezen naar een externe instantie ?
  Hoelang moet het gebruik reeds duren ?
  Hoe erg moet de problematiek zich voordoen ?
- Welke instantie is aangewezen voor de begeleiding van de jongere ?
  Jongeren Advies Centrum ?
  Centrum Geestelijke Gezondheidszorg ?
  Gespecialiseerde drughulpverlening ?
- Wie doet wat ?

4 2

Verwittigen van de omgeving

Wanneer zich in jullie groep een ernstig drugprobleem voordoet, kan je ook hulp zoeken bij externen. In eerste instantie zijn dat de ouders. Het gaat om hun kinderen, hun oogappels of nagels aan de doodskist. Ook het contacteren van de politie is een mogelijkheid. Wanneer jullie professionele hulp bij de aanpak van het probleem nodig achten, kan je doorverwijzen naar hulpverlening. Toch willen we hierbij enige kanttekeningen maken. Eerst het probleem juist inschatten en de noodzaak van het betrekken van externen nagaan, is de boodschap.

CONTACTEREN VAN OUDERS ?

Vele jeugdbewegingen hebben de regel om ouders van minderjarige jongeren te verwittigen wanneer er zich een probleem voordoet. Toch zijn er een aantal bezwaren om ouders onmiddellijk te verwitttigen: kans op overreactie, kans op fysiek geweld of wanneer de ouders deel zijn van het probleem. Vandaar ook het belang van eerst de thuissituatie van de jongere trachten in te schatten.

Ook de vertrouwensrelatie tussen leiding en leden is zeer waardevol. Voor de jongeren is het belangrijk te weten dat ze hun leid(st)er kunnen vertrouwen. Daarom is het goed om de jongere te informeren wanneer je contact opneemt met zijn ouders en hierover een duidelijke uitleg te geven.

Het contacteren van ouders kan zeer nuttig zijn in het meezoeken naar een oplossing voor de jongere. Zij zijn vaak de aangewezen personen om het probleem te schetsen en de situatie beter te doen begrijpen. Het contacteren van ouders hoeft ook niet drugspecifiek te zijn. Je kan eerst over het gedrag spreken en eventueel pas in een latere fase het druggebruik aanbrengen.

De wetgeving inzake informeren van de ouders is onduidelijk.

- Iedereen die werkt met minderjarigen heeft wel een verplichting tot zorg. Dit wordt geïnterpreteerd als de verplichting om te handelen als een zorgzame ouder die adequaat advies geeft.
- Wanneer je op de hoogte bent van gevaarlijk druggebruik en je de ouders niet hebt ingelicht, bestaat het gevaar dat als er met de betrokkenen iets ernstig gebeurt de ouders een klacht van onachtzaamheid tegen jou indienen.

CONTACTEREN VAN POLITIE ?

Vooraleer je de politie erbij haalt zijn volgende vragen het overdenken waard:

• Hoe ernstig is het probleem ?

Het is nuttig dit probleemgeval te vergelijken met andere illegale activiteiten die je kent. Zou je ook een jongere aangeven die je ziet stelen ? Weinig mensen nemen een absolute houding aan tegenover deze zaken. Het is meer een kwestie van een grens trekken.

• Welke actie zou de politie ondernemen ?

De politie is meer geïnteresseerd in personen die op georganiseerde wijze drugs verspreiden. De grote dealers vindt men meestal niet in de jeugdbeweging. De politie wil wel weten vanwaar de drugs komen. Deze informatie kan anoniem worden doorgespeeld. Wanneer je de strategie van de lokale politie niet kent, kan je hen op voorhand best vragen stellen als:

- Wat zouden jullie doen als ... ?
- Hoe treden jullie op ?
- Verschijnen jullie in burgerkledij of zeer zichtbaar met een aantal combies ?
- Kunnen jullie invloed uitoefenen op wat de jongeren doen ?

- **Welke invloed zou het contacteren van de politie hebben ?**
- op de jongere ?
- op de familie van de jongere ?
- op de eigen relatie met de jongere ?
- op de ander leden van de jeugdbeweging ?
- op de jeugdbeweging ?

CONTACTEREN VAN HULPVERLENING ?

Vooraleer jullie de jongere doorverwijzen naar de hulpverlening, moeten eerst de mogelijkheden van de groep bekeken worden. Bij het omgaan met een drugprobleem zijn volgende raadgevingen zeker aangewezen:

- Beschuldigen lost niets op. Door het probleem te gaan overdramatiseren wordt de afstand tussen de ervaringen van de leiding en de jongere alleen maar groter. Het is belangrijk om rustig te blijven en elkaars standpunten te leren begrijpen.

- Weet waarover je praat. Wanneer je als leiding over objectieve en correcte informatie beschikt, ben je niet zomaar om de tuin te leiden. Je kan dan zelf informatie aanbrengen die door de jongere over het hoofd wordt gezien.

- Verandering vraagt tijd. Het druggebruik waarover je je zorgen maakt, is er niet van gisteren op vandaag gekomen. Het loslaten van het gebruik en van de sfeer en de vriendenkring die daarrond draait, zal niet zomaar gebeuren. Misschien gaat dit met veel (her)vallen en opstaan gepaard. Het is belangrijk dat je als leiding hierbij als steunpunt wordt ervaren: betrouwbaar, kritisch en consequent.

Wanneer jullie menen dat de jongere professionele hulp nodig heeft, is het aan te raden de jongere door te verwijzen naar hulpverlening van de eerste lijn. Dit zijn laagdrempelige diensten met weinig administratieve rompslomp. De jongere kan er terecht voor informatie en doorverwijzing naar andere diensten.

- Jongeren- en AdviesCentrum (JAC)
- Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG)
- zijn/haar huisarts
- De Druglijn

Doorverwijzen van de jongere, betekent niet dat jullie het probleem uit handen geven. Het is belangrijk het contact met de jongere te onderhouden. Vrienden uit de jeugdbeweging kunnen de jongere ondersteunen en moed geven bij het zoeken naar een oplossing van zijn/haar drugprobleem.

PREVENTIEF WERKEN MET JONGEREN

1

Aandacht voor **oorzaken** *van druggebruik*

Het uitgewerkte drugbeleid geeft jullie een houvast in geval van probleemsituaties. De gemaakte afspraken geven jullie leidingsploeg zekerheid over wat kan en niet kan en geven aan hoe er opgetreden kan worden bij overtreding. Het is echter belangrijk te beseffen dat jullie jeugdbeweging ook heel wat mogelijkheden in zich draagt om problemen met druggebruik te voorkomen. Een goede groepswerking heeft een sterke preventieve waarde. Minimaliseer dit niet. Met onderstaande **werkvorm** laten we jullie zelf op zoek gaan naar mogelijkheden om in te spelen op factoren die ertoe kunnen bijdragen dat jongeren gevaarlijk omgaan met drugs.

WERKVORM

"Aandachtslijstje"

DOEL:

- uitdiepen van verklarende factoren voor druggebruik en -misbruik
- nagaan hoe jullie met je jeugdbeweging op deze factoren kunnen inspelen
- opstellen van een lijstje met aandachtspunten per afdeling

BENODIGD MATERIAAL:

Papier
Koord en wasknijpers
2 dikke stiften in een verschillende kleur

OPDRACHT:

Stap 1: Oorzaken van misbruik

Geef een korte toelichting over het theoretisch kader "M&M&M" *(zie deel 1 punt 1.1)*.
Splits de groep in twee.
Laat de eerste groep factoren zoeken onder "Mens" die kunnen bijdragen tot druggebruik en -misbruik.
Laat de tweede groep hetzelfde doen voor "Milieu".
Schrijf elke aangebrachte factor op de bovenste helft van een A4-blad.
Hang de A4-bladen achteraf op aan een koord.
De hele groep zet zich rond de koord en kan bij de aangebrachte factoren aanvullingen maken, concretiseringen aanbrengen, ...

Stap 2: Rol van de jeugdbeweging

Dezelfde twee groepen worden behouden.
De A4-bladen worden van groep gewisseld.
Laat de deelnemers met gekleurde stiften aanduiden op welke factoren de jeugdbeweging (als organisatie, als leid(st)er, als vriendengroep, met de activiteiten, ...) volgens hen een invloed kan hebben. Laat ze ook aangeven hoe de jeugdbeweging op deze factoren kan inspelen.
Ze mogen dit vrij abstract weergeven. *Bijvoorbeeld:* eenzaam -> vriendengroep.
Niet overal moet iets worden bijgeschreven. Het is de bedoeling een selectie te maken van de factoren waarop de jeugdbeweging volgens de leiding een invloed kan hebben.
Hang de papieren weer omhoog. Bespreek na met de hele groep en vul aan.

Stap 3: Aandachtspunten per afdeling

De hele groep verdeel je nu per afdeling. Leiding van eenzelfde afdeling zet zich bijeen.

Elk groepje bekijkt elke onderste helft van een A4-blad waar een kernwoord op staat en stelt zich de vraag naar:
- *relevantie: voor de afdeling in kwestie, is het relevant voor onze leeftijdsgroep ?*
- *haalbaarheid: zie je het als leid(st)er zitten om hier aan te werken met je leden ?*
- *prioriteit: zijn al die zaken even belangrijk, wat krijgt voorrang ?*

Uiteindelijk is het de bedoeling dat elk groepje voor zijn afdeling een lijst samenstelt van aandachtspunten.
- *Op welke factoren willen we inspelen ?*
- *Hoe willen we er op inspelen ?*
- *Welke factoren vinden we het belangrijkst om aan te werken ?*

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

Als begeleider van deze werkvorm is het belangrijk er op toe te zien dat de deelnemers realistische objectieven formuleren. Men mag ook niet verwachten dat de jeugdbeweging alle problemen met betrekking tot drugs kan voorkomen.

Hieronder geven we reeds een aantal factoren voor "Mens" en "Milieu" aan. We formuleren ook een aantal ideeën hoe de jeugdbeweging hierop kan inspelen.

MENS:

- erfelijke factoren
- nieuwsgierigheid, verkeerde opvattingen over produkten
  nieuwsgierigheid temperen door de juiste informatie !
  niet afschrikken !
  niet extra aantrekkelijk maken !
  info moet overeenstemmen met hun ervaringen

  grenzen stellen
- gebrek aan assertiviteit, niet neen durven zeggen, erbij willen horen
  werken aan weerbaarheid, zelfstandigheid, opkomen voor zichzelf
  ze hoeven niet te knokken om erbij te horen, ze zijn welkom
- emotioneel reageren op problemen, problemen ontvluchten, lage frustratietolerantie
  probleemoplossend gedrag aanleren
  problemen leren verwoorden, relativeren, hulp leren vragen
  steun bieden bij problemen, luisteren
  ruimte aanbieden waar ze zich kunnen ontspannen, waar ze even vrij zijn van problemen
- negatief zelfbeeld, geen zelfvertrouwen, verlegenheid
  bevestigen en steunen in hun persoonlijkheid
  iedereen zichzelf laten zijn
  activiteiten waar ieder zich kan in terugvinden
  respect tonen voor elke jongere
  aanmoedigen om de sterke kanten in henzelf te ontwikkelen
  verantwoordelijkheid geven aan de jongeren
  hen stimuleren om positieve ervaringen op te doen
  over hun lichamelijke veranderingen: uitleggen hoe het zit en dat het normaal is
- gebrek aan identiteit, zich koesteren in en pseudo-identiteit van gebruiker
  werken aan persoonlijkheid
  vals imago doorprikken
  uitdagingen bieden
- rebelleren, zich afzetten
  opkomen voor jongeren
  andere, meer constructieve manieren van protest aanleren
- genotmentaliteit, gebruiken om zich goed te voelen
  alternatieven aanbieden, kick-ervaringen
  in de jeugdbeweging moeten ze zich goed kunnen voelen
- ...

MILIEU:

Het gezin:

- geen steun, geen aandacht
  steun en aandacht bieden
  vriendengroep laten uitbouwen
  gevoel geven mee te tellen in de groep
- problemen thuis
  in de jeugdbeweging gaat het er ontspannen aan toe
  klankbord zijn, helpen bij het oplossen van problemen
- slecht voorbeeld van ouders, oudere broer of zus
  goede voorbeeld geven, zowel de leiding als de leden

De school:

- vervelend, saai
  boeiende ontspanning bieden
  veel plezier maken
- geen steun
  steun bieden

De vrienden:

- groepsdruk
  groep bieden waar het mechanisme van groepsdruk minimaal speelt
  bespreekbaar maken van groepsdruk
- slecht voorbeeld, gebruiken drugs
  goed voorbeeld geven

De maatschappij:

- beschikbaarheid van drugs
  drugs weren uit de jeugdbeweging
- sociale aanvaarding van bepaalde drugs
  ander beeld van drugs, mythes doorprikken
  juiste informatie over produkten geven
- ...

Jeugdbeweging	**= gezond Milieu waar jongeren meer Mens kunnen worden** **= gezonde Mensen vormen een deugddoend Milieu**

2

Concrete aanbevelingen voor de

praktijk

Als jeugdbeweging kan je inspelen op factoren die kunnen bijdragen tot druggebruik. Vandaar dat de wekelijkse praktijk met de jongeren zo belangrijk is. Hieronder geven we een aantal tips om in de praktijk concreet gestalte te geven aan het aandachtslijstje dat hierboven werd opgesteld. In een eerste stap gaat het om tips rond de **basishouding** van de leiding: hoe kan je aan drugpreventie doen door je dagdagelijkse omgang met de leden ? In een tweede stap worden tips gegeven in verband met **activiteiten en spelen** voor de leden: hoe kan je aan drugpreventie doen via allerhande spelen en activiteiten ?

TIPS VOOR DE BASISHOUDING

1 **Tracht aanwezig te zijn vóór je leden**
Als leider ben je aanwezig voor de leden aankomen en maak je even tijd voor hen: een babbeltje, wat ravotten.... Je heet hen ook uitdrukkelijk welkom wanneer ze aankomen en toont dat je blij bent dat ze er zijn.

2 **Maak tijd voor een babbeltje**
Tijdens de activiteiten is het vaak nogal een drukte. Je maakt voor en na de activiteiten, of tussendoor, tijd voor een babbeltje met je leden zodat ze hun verhaal kwijt kunnen.

3 **Evalueer de dag met je leden**
Leden krijgen op het einde van de dag de kans om hun gedacht te zeggen over de activiteiten, wat was er plezant, wat minder. Iedereen komt aan bod.

4 **Vang nieuwe leden op**
Aan nieuwe leden geef je wat extra aandacht, je zorgt dat ze zich vlug thuisvoelen.

5 **Vergeet de feestjes niet**
Als er iets te vieren valt bij je leden (een verjaardag, een communie, een broertje of zusje erbij ...) zet je ze in de bloemetjes. Een verjaardagskalender in het lokaal herinnert iedereen eraan.

6 **Zorg voor een gezellige omgeving**
Jullie lokaal is een plek waar iedereen zich thuis voelt. De inkleding is tof en het is er niet te warm of te koud. Ook je speelterrein ligt er verzorgd bij.

7 **Let op de samenstelling van groepjes**
Als je ploegjes samenstelt voor een spel zorg je ervoor dat de verdeling eerlijk gebeurt en dat de groepen regelmatig veranderen zodat iedereen eens met elkaar in de groep zit.

8 **Breng afwisseling in de activiteiten**
In de activiteiten komen verschillende vaardigheden aan bod. Het moet niet altijd degene zijn die het snelst kan lopen die wint. De activiteiten die je doet zijn niet alleen gericht op winnen, op competitie, maar er steken ook andere doelstellingen achter, zoals bijvoorbeeld samenwerking. Zo komt iedereen aan z'n trekken.

9 **Laat vrijheid om mee te doen**
Het kan gebeuren dat leden echt niet graag meedoen met een bepaalde activiteit. Als ze daar een goede reden voor hebben, heb je daar respect voor en zijn ze niet verplicht mee te doen.

10 **Geef je leden verantwoordelijkheid**
Leden krijgen ook een stuk verantwoordelijkheid in de werking. Ze bereiden sommige activiteiten mee voor. Ze hebben inspraak bij het maken van afspraken.

11 **Bemiddel bij conflicten**
Conflicten in de groep worden met alle betrokkenen uitgepraat Je neemt de rol van bemiddelaar op je en kiest zo weinig mogelijk partij. Je hebt ook aandacht voor leden die gepest of uitgesloten worden. Tegen aanstokers reageer je.

12 **Straffen tracht je te vermijden**
Straffen geef je zo weinig mogelijk. Als het echt niet anders kan, leg je aan de jongere uit waarom hij/zij gestraft wordt en geef je een straf die in verhouding staat tot de "daad". Vernederende straffen zijn uit den boze.

13 **Goede voornemens zet je op een rijtje**
Maak voor jezelf eens een lijstje met dingen waar je die zaterdag of zondag extra op wil letten, bv. iemand wat meer aanhalen. Steek dit briefje in je uniform of op een zodanige plaats dat je er regelmatig wordt aan herinnerd.

14 **Tracht een vertrouwenspersoon te zijn**
De leden weten dat ze je kunnen vertrouwen, en dat vertrouwen beschaam je dan ook niet. Creëer openheid in je relatie tot de leden.

15 **Denk af en toe aan een huisbezoekje**
De relatie met ouders van leden is zodanig dat je weet hoe het er thuis bij de leden aan toe gaat. Je komt niet alleen officieel op huisbezoek, maar springt af en toe ook eens gewoon binnen.

Activiteiten en spelen voor 8 tot 12-jarigen

PROJECT-SPEL:

De bedoeling van een project is om een ganse namiddag te werken rond een bepaald thema. Hier is dat het thema "circus" (dat mag natuurlijk ook iets anders zijn, maar dit spreekt nogal tot de verbeelding van de jongsten).

De bedoeling is om tot een afgewerkte voorstelling te komen waarin iedereen een belangrijke rol mag spelen. Ze zullen zo ontdekken dat iedereen goed is in iets anders maar dat al die verschillen toch tot een mooi resultaat leiden. Dit kan je benadrukken in een evaluatie na de voorstelling.

Iedereen mag zelf kiezen welke rol hij/zij zal vervullen in de voorstelling, ze moeten maar eens nadenken waar ze goed in zijn: presentator, clown, leeuwentemmer, pistebouwer, paardendressuur, acrobaat, maquilleur, kleedster, ... Ze kunnen ook met een groepje samen iets doen.

Als leiding heb je de taak om de boel een beetje te coördineren, de tijd in de gaten houden, wat helpen met dingen uitwerken, ..., maar vooral om de leden te bevestigen in wat ze aan het doen zijn.

DIPLOMA-SPEL:

Je speelt met de groep een aantal knotsgekke spelen waarin hele verschillende vaardigheden aan bod komen. Een deftige jury beoordeelt de prestaties van de leden, op een aantal originele criteria, dus niet alleen op "winnen". Iedereen krijgt op het einde een diploma voor de geleverde prestatie.

Activiteiten en spelen voor 12 tot 14-jarigen

EEN TEGEN ALLEN:

In dit spel krijgen de leden een beperkte tijd (bv. 2 uur) om een aantal pittige opdrachten af te werken. Als ze winnen, dus alle opdrachten op tijd afgewerkt hebben, staat daar een tegenprestatie van de leiding tegenover. Als ze verliezen moeten ze die tegenprestatie zelf uitvoeren. Zorg dat die tegenprestatie motiverend genoeg werkt!

Het spel zal alleen maar lukken als de leden verantwoordelijkheid nemen voor bepaalde opdrachten, als ze samenwerken en goede afspraken maken en als de opdrachten haalbaar zijn! Zorg voor voldoende variatie en benadruk verschillende vaardigheden.

- iemand moet exact 100 kledingstukken aanhebben
- een stuk zeep opwassen
- er moet constant iemand aan het zingen zijn
- 1 km. verspringen
- een reuzentekening met als thema ...
- de helft van de groep moet gelakte nagels hebben
- een klerenketting in de kleuren van de regenboog
- slingers maken voor in het lokaal
- tussen twee stoelen hangen
- ...

HET SPINNEWEB:

Tussen twee bomen span je met touwen een net, ongeveer 1 meter boven de grond en tot 2 meter hoog. De mazen van het net moeten groot genoeg zijn om er door te geraken.

De opdracht is nu om aan de overkant van het net te geraken via de mazen van het net. Alle mazen van het net moeten gebruikt worden, maar de koord mag niet worden aangeraakt. Wanneer de koord toch wordt aangeraakt, begint iedereen terug aan dezelfde kant.

Na het spel is een nabespreking aangewezen:
- Wie nam initiatief ? Heeft er iemand de leiding genomen ?
- Waren er ook die zich afzijdig hielden ?
- Werkte de groep samen ? Begon iedereen apart aan de opdracht ?
- Probeerde iemand de regels te omzeilen ?
- Welke waren de moeilijke en de aangename momenten ?

BLINDDOEK:

Je blinddoekt de hele groep, je laat ze elkaar een hand geven en loopt met de groep naar een uithoek van het terrein. Je maakt een aantal toertjes en kronkels om hen te desoriënteren.

De opdracht is om hand in hand en geblinddoekt terug naar het startpunt te gaan. De begeleiding zorgt voor beveiliging als de groep op hindernissen afstevent.

Nabespreking van het spel:
- Hoe voelde het aan "geblinddoekt op het terrein" ?
- Had je vertrouwen in diegene die het initiatief heeft genomen ? Waarom? Waarom niet?
- Had je zelf een ander voorstel ? Heeft de groep jouw suggestie aanvaard ? Zo niet, hoe zou je het de volgende keer in de groep brengen ?

EVENWICHTSKRING:

Laat de jongeren in een kring met de gezichten naar elkaar staan. Laat ze zichzelf stevig aan elkaar vasthaken met de armen.

Eén iemand roept "uit" en dan hellen alle jongeren achterover zover ze kunnen. Hierbij wordt ervoor gezorgd dat ze elkaar niet lossen, maar voldoende steun geven.

Dezelfde oefening kan je doen, maar nu met het aangezicht naar buiten. De jongeren hellen naar voor, wanneer één iemand "uit" roept.

Nabespreking van het spel:
- Voelde je je veilig ?
- Hoe heb je de anderen beveiligd ?

SFEERSCHEPPER:

Laat de leden rondstappen in het lokaal. Ze voelen zich erg verliefd en als ze zo dadelijk iemand tegenkomen, zeggen ze op heel verliefde manier "ik hou van je". Daarna worden ze verlegen, verdrietig, boos, opgewonden, geërgerd, ... maar ze zeggen alleen dat ene zinnetje.

Als begeleider heb je de taak om al vertellend de juiste sfeer te scheppen. Doe dit ook eens met het zinnetje "ik haat je", of laat ieder een zinnetje zoeken, bv. uit een liedje. Absurde zinnetjes doen het ook goed.

RECLAME:

Deel de groep in twee. Geef de ene groep de opdracht reclame te maken voor alcohol of sigaretten met als doelgroep jongeren. Al naargelang de mogelijkheden kan dit bv. een video-clip zijn, een toneeltje, een reclamespot voor de radio, een ontwerp voor een affiche, een collage van knipsels, ... De andere groep laat je een anti-tabak- of -alcohol-campagne in elkaar steken. Ook zij maken een spot, een affiche of iets dergelijks.

Voor de nabespreking:
- Welke argumenten worden aangehaald om jongeren te overhalen tot drinken of roken ?
- Welke elementen komen in echte (krant, TV, radio) reclame aan bod ?
- Zijn dit motieven die jongeren zelf aanhalen om te roken en te drinken ?
- Welke argumenten worden gebruikt in de "anti"-campagne ?
- Hoe overtuigend zijn die als je ze vergelijkt met de "pro"-argumenten ? ...

ROLLENSPEL:

Lees een situatieschets voor. Verdeel de rollen. Elke speler krijgt een kaartje met daarop een omschrijving van zijn/haar rol. Geef de spelers even tijd om hierover wat af te spreken. Als een speler tijdens het spel vastzit, mag iemand uit de groep inspringen. De nabespreking is belangrijk.

Op café met vrienden volgt het ene rondje het andere op. Je kan niet volgen, de ene pint achter de ander staat voor je neus op de toog. Wat doe je?
De rollen:
- de persoon die niet kan volgen
- enkele vrienden
- de cafébaas

Doordat roken in de lokalen verboden is, gaan de leden na de activiteiten snel door om buiten de jeugdbeweging een sigaretje te roken. Jij zou graag hebben dat je na de activiteiten nog wat kan nakletsen met de leden. Wat doe je ?
De rollen:
- de persoon die wil nakletsen met de leden
- enkele leiders die het roken willen toelaten in de lokalen
- enkele leiders die het goed vinden zoals het nu loopt

Degene die had afgesproken jullie naar huis te voeren na de fuif, heeft een paar pinten op. Er zijn echter niet direct andere mogelijkheden om thuis te geraken. Wat doe je ?
De rollen:
- een passagier die er geen punt van maakt en met de auto naar huis wilt
- een passagier die weigert in de auto te stappen
- de chauffeur die zelf vindt dat hij/zij nuchter is

Bespreken van een film of liedjestekst:
- The Wall
- The Doors
- Rush
- The needle and the damage done (Neil Young)
- Don't drive drunk (Stevie Wonder)
- Heroin (Lou Reed)
- Heroïne (Doe Maar)
- Mother's little helper (Rolling Stones)
- ...

Voor de verschillende leeftijdsgroepen zijn er meerdere spelen in verband met alcohol en andere drugs op de markt. Meer informatie hierover vind je in het informatiepakket.

Bouvergne - De Bie, M. (1993).
Een verkennende kijk op jeugdcultuur.
Deel 1: "De sociaal-culturele situatie van jongeren vandaag".
Een synthese van recent jeugdonderzoek.
Koning Boudewijn Stichting: Brussel.

Bral, L. (1994).
Een verkennende kijk op jeugdcultuur.
Deel 2: "Effecten van maatschappelijke veranderingen op de autonome tijd van jeugdigen".
Koning Boudewijn Stichting: Brussel.

Janssen, H. (1991).
Kinderen vragen om duidelijkheid.
Boom: Meppel.

Dierckx, M., Gys, M., Heyndrickx, K., e.a. (1988).
Klinker. Methodieken 4: Over heldere gesprekken en zo.
Katholieke Jeugdraad: Brussel.

Kooy, K. (1994).
Werkmap: Train de trainer. Grenzen stellen aan ontoelaatbaar soms agressief gedrag van bezoekers van een jongerencentrum, buurthuis of anders.
Deelnemersmap bij de training op 20, 21 en 22 april 1994 te Hoge Rielen, Kasterlee.

Lex, M., Voors, W. & Hagen, H. (1990).
Oefeningen voor groepen. Honderdvijftig korte oefeningen: Therapie - opleiding - training.
Samson uitgeverij: Deurne.

Leirman, W. (1993).
Vier culturen van educatie: expert, ingenieur, profeet, communicator.
Garant: Leuven.

PROGES (1993).
Navorming "de uitdaging". Een pakket over verslavingspreventie voor 16-18-jarigen.
Werkfiches. PROGES: Brussel.

Robrechts, J. (1992).
Van strategie tot atieplan. Cursusnota's.
Plato Vormingscyclus: Turnhout.

Stichting Welzijnszorg Provincie Antwerpen (1994).
School voor de spiegel. Naar een eigen schoolbeleid voor (drug)problemen.
SWPA: Antwerpen.

Werkgroep Drugbeleid op school (1993).
Begeleidersmap voor studiedagen.
VAD: Brussel.

Werkgroep Drugbeleid op school (1993).
Een drugbeleid op school. Draaiboek.
VAD: Brussel.

"Drugs in de jeugdbeweging, hoe deal je ermee ?"

We willen graag weten hoe jullie het werken met dit draaiboek hebben ervaren. Wanneer jullie met je groep een drugbeleid hebben uitgewerkt, zijn we benieuwd naar jullie verhaal.

- **Welke onderdelen van het draaiboek vind je interessant ?**

- **Zijn er aspecten die ontbreken ? Waar heb je nood aan als jeugdbeweging ?**

- **Zijn bepaalde onderdelen, werkvormen te moeilijk ?**

- **Wat was de concrete aanleiding om een drugbeleid uit te werken ?**

- **Hebben jullie zelf nog suggesties naar andere werkvormen, spelen, activiteiten in verband met alcohol- en ander druggebruik ?**

- **Andere opmerkingen ?**

Alvast bedankt voor jullie feedback en nog veel succes met jullie drugbeleid !

Gelieve terug te sturen naar:
VAD
E.Tollenaerestraat 15
1020 Brussel
Tel.: 02/423.03.33
Fax: 02/423.03.34

ALLE ANTWOORDEN
OVER DRANK, DRUGS
& PILLEN **DE DRUGLIJN**
078 15-10-20

VOOR MEER INFORMATIE OVER DIT DRAAIBOEK

JULLIE EIGEN KOEPEL VAN JEUGDBEWEGINGEN

VERENIGING VOOR ALCOHOL- EN ANDERE DRUGPROBLEMEN
E.TOLLENAERESTRAAT 15, 1020 BRUSSEL
TEL.: 02/423.03.33 - FAX: 02/423.03.34

DIT PROJECT WERD GEFINANCIERD
DOOR DE VLAAMSE MINISTER
VAN FINANCIËN, BEGROTING EN GEZONDHEIDSBELEID